

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
กรณีศึกษา : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

Visitor's Opinion Towards Tourism in Wildlife Sanctuaries :
A Case Study of Umphang Wildlife Sanctuary, Tak Province

โดย

นายสรณ ลพสุนทร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)

พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-2658-4

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
ปริญญา

อุทยานและนันทนาการ

อนุรักษ์วิทยา

สาขา

ภาควิชา

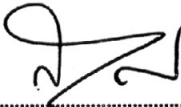
เรื่อง ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
กรณีศึกษา : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก

Visitor's Opinion Towards Tourism in Wildlife Sanctuaries :
A Case Study of Umphang Wildlife Sanctuary, Tak Province

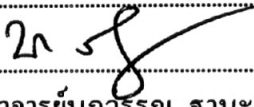
นามผู้วิจัย นายสรณ ลพสุนทร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

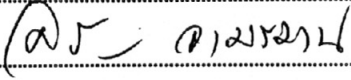
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เชนฐมาต, M.S.)

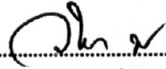
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D.)

กรรมการ

(อาจารย์ศิริินภา จามรมาน, กศ.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์วิชา นิยม, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 7 เดือน กันยายน พ.ศ. 2549

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เชษฐมาต ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์ กรรมการวิชาเอก และอาจารย์ศิริินภา จามรمان กรรมการวิชาการ ที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนปรับแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ลุล่วงลงด้วยดี

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง ที่ให้ความเป็นกันเอง ตลอดจนคอยอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขอบคุณพี่นักสิทธิ์ สังข์จันทร์ ที่เสียสละเวลาช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ตลอดจนคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเดินทาง และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการพักค้างแรม ขอขอบคุณอาจารย์แสงสรรค์ ภูมิสถาน ที่คอยให้คำปรึกษาในหลายๆ เรื่อง คุณนิทัศน์ นุ่นสง สำหรับแผนที่และคำแนะนำต่างๆ ขอขอบคุณ พี่เต๋ อาจารย์เก่ง อาจารย์พลอย อาจารย์เอน พี่อ่า เพื่อนดี๊ม และเพื่อนเบญญ เพื่อนร่วมรุ่น 5 ตลอดจนพี่น้องชาวนันทนาการทุก ๆ ท่าน ที่คอยให้คำแนะนำ ตลอดจนกำลังใจและความรู้สึกดี ๆ ที่มีให้เสมอมา

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณความดีและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แก่คุณพ่อสุระ ลพสุนทร และคุณแม่อรุณี ลพสุนทร สำหรับทุก ๆ อย่างในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสั่งสอน และอบรมเลี้ยงดูจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และให้โอกาสตลอดจนให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาดลอดมา

สรณ ลพสุนทร

สิงหาคม 2549

สรณ ลพสุนทร 2549: ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
กรณีศึกษา: เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก ปรินญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต (อุทยาน
และนันทนาการ) สาขาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา ปรธานกรรมการที่ปรึกษา:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต, M.S. 119 หน้า
ISBN 974-16-2658-4

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน ความ
คิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเปรียบเทียบความแตกต่างของความ
คิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่มีลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร
รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่แตกต่างกัน โดย
เลือกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ศึกษา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบ
สมมติฐานด้วย t-test และ F-test กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 30.68 ปี ส่วนใหญ่จบ
การศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน
19,705.48 บาท ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และไม่เคยเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์
ป่าอู้มผางมาก่อน โดยส่วนใหญ่มักจะเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน พาหนะที่ใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่คือ
รถของริสอร์ท / ผู้ประกอบการนำเที่ยว มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเฉลี่ย 9.15 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พัก
ค้างในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง 1 คืน โดยกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีวัตถุประสงค์หลักในการ
เดินทางเพื่อพิสูจน์ความงดงามและยิ่งใหญ่ของน้ำตกที่ลือชามากที่สุด และกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างเกือบ
ทั้งหมดทำในพื้นที่มากที่สุดคือการเที่ยวชมน้ำตก/เล่นน้ำตก ในส่วนของความพึงพอใจโดยรวมพบว่า
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง และพบว่ากลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในระดับสูง ในส่วนของการคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวใน
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พบว่าผู้มาเยือนมีระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอยู่ใน
ระดับเห็นด้วยปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.191 และเมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผล
ให้ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้ม
ผาง จังหวัดตาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ พาหนะที่ใช้ในการ
เดินทาง ($F = 7.394$; $Sig = 0.001$) จำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่ ($F = 7.895$; $Sig = 0.000$) และความรู้
เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ($t = 0.904$; $Sig = 0.030$)

สรณ ลพสุนทร
ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

28 / 2.5. / 49

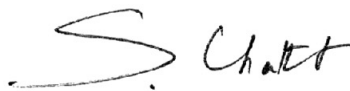
Sarana Lopsontorn 2006: Visitor's Opinion Towards Tourism in Wildlife Sanctuaries :
A Case Study of Umphang Wildlife Sanctuary, Tak Province. Master of Science (Parks and
Recreation), Major Field: Parks and Recreation, Department of Conservation. Thesis Advisor:
Assistant Professor Surachet Chettamart, M.S. 119 pages.
ISBN 974-16-2658-4

The objectives of this study were to investigate the visitors' characteristics and their opinion towards tourism in wildlife sanctuaries, and then to compare the differences between visitors' opinion towards tourism in wildlife sanctuaries based upon their different background. The study was carried out at Umphang Wildlife Sanctuary by using a survey questionnaire to collect data from 400 visitor samples. Descriptive statistics was employed to analyze the visitors' background and opinion, and t-test and F-test were used for hypothesis testing at statistical significance level of 0.05.

The results showed that a majority of sample visitors was female. Their average age was at 30.68 years. They were mostly college graduates and holding a job with private enterprise with an average income of 19,705.48 baht per month. A majority of them were from Bangkok and made this first visit to have the first-hand experience with the renowned Thilorsue Falls in Umphang Wildlife Sanctuary. They were travelling in friendship group comprising 9.15 persons in average. Most visitors spent at least 1 night within the area. The results also revealed that a majority of visitors was somewhat knowledgeable about wildlife sanctuaries and relatively satisfied with the visit. They tended to agree on having tourism in Umphang Wildlife Sanctuary at a moderate level (3.191 average score). As for hypothesis testing, the results showed that there were 3 variables that constituted differences in visitors' opinion towards tourism in Umphang Wildlife Sanctuary. Those variables included modes of transport ($F = 7.394$; $Sig = 0.001$), number of activities participated ($F = 7.895$; $Sig = 0.000$) and knowledge on wildlife sanctuaries ($t = 0.904$; $Sig = 0.030$).

Sarana Lopsontorn

Student's signature

Thesis Advisor's signature

28 / Aug / 2006

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์	2
การตรวจเอกสาร	5
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	5
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	16
แนวคิดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน	24
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	26
พื้นที่ศึกษา : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก	34
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
กรอบแนวคิด	43
สมมติฐานการวิจัย	43
อุปกรณ์และวิธีการศึกษา	45
อุปกรณ์	45
วิธีการ	46
ผลและวิจารณ์	54
ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน	54
ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือน	56
ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน	60
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน	64
ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน	73
สรุปและข้อเสนอแนะ	86
สรุป	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ	86
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	91
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	99
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม	108
ภาคผนวก ค ค่าความยากของคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	113
ภาคผนวก ง สภาพปัจจุบันของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก	116

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	55
2	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือน จำแนกตามรูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว	57
3	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	63
4	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	64
5	ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน	67
6	จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	68
7	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามอายุ	73
8	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามระดับการศึกษา	74
9	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามรายได้	75
10	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน	76
11	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามประสบการณ์ในการมาเยือน	77
12	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามประเภทกลุ่มเดินทาง	78
13	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	79
14	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรายคู่	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามจำนวนสมาชิกในกลุ่ม	81
16	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามระยะเวลาที่พักผ่อน	82
17	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่	83
18	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่เป็นรายคู่	84
19	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	85
20	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน	85
ตารางผนวกที่		
ข 1	ผลการทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของคำถามความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน	109
ค 1	ค่าความยากง่ายของคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	114

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ที่ตั้งและอาณาเขตของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก	36
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
ภาพผนวกที่		
ง 1	สภาพทั่วไปของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก	117
ง 2	ผลกระทบจากการการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก	117
ง 3	การใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก	118
ง 4	การฝ่าฝืนกฎระเบียบของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก	118
ง 5	ความเสื่อมโทรมของห้องน้ำ / ห้องสุขา บริเวณพื้นที่พักรแรมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก	119

**ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
กรณีศึกษา : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง จังหวัดตาก**

**Visitor's Opinion Towards Tourism in Wildlife Sanctuaries :
A Case Study of Umphang Wildlife Sanctuary, Tak Province**

คำนำ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติกำลังได้รับความนิยมอย่างมาก ซึ่งจากกระแสความนิยมดังกล่าว ส่งผลให้มีการเปิดพื้นที่ธรรมชาติเพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังจะเห็นได้จากจำนวนของอุทยานแห่งชาติซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นที่นิยมของบุคคลทุกเพศทุกวัย ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนถึง 140 แห่ง (2548) ซึ่งอุทยานแห่งชาติถือเป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อสงวนและรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อการศึกษาวิจัย และเพื่อการท่องเที่ยวหรือนันทนาการ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าก็จัดเป็นพื้นที่อนุรักษ์อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม ซึ่งในปัจจุบันมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่เปิดให้มีการท่องเที่ยวแล้วทั้งสิ้น 22 แห่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่พื้นที่มีทรัพยากรที่มีความสวยงาม โดดเด่น มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียง ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั่วไปต้องการที่จะเดินทางไปเยือน ดังเช่น น้ำตกทีลอซู ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอัมผาง จังหวัดตาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่มีความสวยงามในอันดับต้น ๆ ของประเทศ ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ต้องการเดินทางเข้าไปสัมผัส ซึ่งนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปรู้จักน้ำตกทีลอซูในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศ โดยไม่ได้คำนึงถึงว่าน้ำตกทีลอซูตั้งอยู่ในพื้นที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่มีระดับในการอนุรักษ์สูงมาก โดยมีวัตถุประสงค์ในการประกาศจัดตั้งขึ้นเพื่อสงวนรักษาสัตว์ป่า ตลอดจนถิ่นที่อยู่อาศัย ระบบนิเวศ และชนิดพันธุ์ ตลอดจนในด้านของการศึกษาวิจัยที่เป็นประโยชน์ และที่สำคัญเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ยกตัวอย่างเช่น การสูญหายหรือการลดลงของจำนวนสัตว์ป่าจากการคุกคามของมนุษย์ หรือการมีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเข้า

มาในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยให้เกิดผลกระทบกับพื้นที่น้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือนที่มีลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า : กรณีศึกษา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และความคิดเห็นต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548

นิยามศัพท์

“เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” หมายถึง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

“ผู้มาเยือน” หมายถึง หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

“ความคิดเห็น” หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในด้านสภาพทั่วไปของพื้นที่ ด้านแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยว ด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยว และด้านความเหมาะสมต่อการเปิดรองรับการท่องเที่ยว

“ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร” หมายถึง อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน และที่พักอาศัยในปัจจุบันของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง

“รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว” หมายถึง ประสบการณ์ในการมาเยือน ประเภทกลุ่มเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ระยะเวลาที่พักค้าง วัตถุประสงค์ในการเดินทาง และจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่ของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง

“อายุ” หมายถึง จำนวนปีเต็มตามปฏิทิน นับตั้งแต่ปีเกิดจนถึงวันตอบแบบสอบถามของผู้มาเยือน

“ระดับการศึกษา” หมายถึง วุฒิการศึกษาของผู้มาเยือนที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด

“รายได้” หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพรอง โดยระบุเป็นรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน

“ที่อยู่ปัจจุบัน” สถานที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านหรือที่พักอาศัยในปัจจุบันของผู้มาเยือน

“ประสบการณ์ในการมาเยือน” หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้มาเยือนเคยเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

“ประเภทกลุ่มเดินทาง” หมายถึง ลักษณะของสมาชิกที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวในกลุ่มเดียวกันกับผู้มาเยือน เช่น กลุ่มครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

“พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง” หมายถึง ประเภทของยานพาหนะที่ผู้มาเยือนใช้ในการเดินทางเข้ามายังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

“จำนวนสมาชิกในกลุ่ม” หมายถึง จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวพร้อมกันกับผู้มาเยือน

“ระยะเวลาที่พักค้าง” หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้มาเยือนเดินทางท่องเที่ยวหรือพักค้างภายในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

“จำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่” หมายถึง จำนวนของกิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนประกอบภายในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

“ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” หมายถึง ความเข้าใจของผู้มาเยือนเกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งจะครอบคลุมทั้งในส่วนของหลักการ วัตถุประสงค์ ตลอดจนกฎระเบียบในพื้นที่ โดยใช้วิธีการวัดความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นแบบทดสอบ ให้ผู้ทดสอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินใจข้อความหรือรายละเอียดต่าง ๆ ในลักษณะถูก-ผิด

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน
4. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
5. พื้นที่ศึกษา
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ความหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไว้ดังนี้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หมายถึง บริเวณที่ดินซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากระทำได้โดยประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา และมีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

หรืออาจกล่าวได้ว่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หมายถึง พื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อว่าสัตว์ป่าในพื้นที่ดังกล่าวจะได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติได้มากขึ้น ทำให้สัตว์ป่าบางส่วนมีโอกาสกระจายจำนวนออกไปในท้องที่แหล่งอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

จะเห็นว่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่า ดังที่ อุทิส (2537) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไว้ว่า การจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของประเทศไทย โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าซึ่งอาศัยประจำอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ และที่จะโยกย้ายเข้ามาอาศัยใหม่ หรือโยกย้ายเข้ามาพักพิงชั่วคราวในบางฤดูกาลหรือบางเวลา เพื่อให้สัตว์ป่าเหล่านี้ได้อาศัยอยู่อย่างมีความสุขสมบูรณ์ สามารถแพร่ขยายพันธุ์เพื่อการดำรงพันธุ์และแพร่กระจายเข้าไปสู่พื้นที่ข้างเคียงหรือพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ

นอกจากนั้น ทวี (2540) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไว้ดังนี้ การที่จะต้องกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขึ้นก็เนื่องมาจาก การที่สัตว์ป่าจะสามารถดำรงชีวิตและสืบเชื้อสายต่อไปได้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญได้แก่ แหล่งน้ำ แหล่งอาหาร แหล่งหลบภัย และป่าไม้ ก็เป็นแหล่งกำเนิดปัจจัยดังกล่าว นับว่าป่าไม้ยังเพิ่มความสำคัญและความจำเป็นยิ่งขึ้น เมื่อป่าไม้ถูกทำลายจนลดน้อยลงดังเช่นปัจจุบัน สัตว์ป่าต้องต่อสู้กับการหาแหล่งน้ำแหล่งอาหารที่มีจำกัด ทำให้สัตว์ป่ามีสุขภาพอ่อนแอ ล้มตายไปมาก ในขณะที่พวกมันมนุษย์ก็มีการพัฒนาอาวุธปืนและอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับล่าสัตว์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เหล่านี้เป็นสาเหตุให้สัตว์ถูกทำลายไปโดยง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้นอีก ทำให้สัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ มีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว จนสัตว์ป่าบางชนิดสูญพันธุ์หรือเกือบจะสูญพันธุ์ไป ด้วยเหตุนี้จึงได้มีความพยายามสงวนและรักษาป่าไม้ไว้เพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า

จะเห็นว่าในการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขึ้นนั้น มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อควบคุมและป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้านสัตว์ป่า ป่าไม้ แหล่งน้ำ และแหล่งอาหาร ตลอดจนสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันมีความสำคัญต่อสัตว์ป่าให้คงอยู่อย่างถาวร ซึ่งจะอำนวยผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนส่วนรวมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ประวัติความเป็นมาของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ตามบันทึกของประวัติศาสตร์เท่าที่ปรากฏระบุว่า ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี (ราวปี พ.ศ. 1782 – 1981) พระเจ้าแผ่นดินในสมัยนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ทรงปรับปรุงเขตพระราชฐานชั้นนอกให้เป็นอุทยานชื่อ “ดงตาล” เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนส่วนพระองค์ และข้าราชการบริพาร นอกจากนี้ยังทรงส่งเสริมให้ราษฎรร่วมแรงร่วมใจกันจัดสร้างอุทยานบริเวณที่ติดกับวัดวาอารามและสถานที่ที่ประกอบพิธีทางศาสนาอีกด้วย ซึ่งพื้นฐานของมนุษย์มักจะทำให้ความสำคัญต่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เทวสถาน วัดวาอาราม หรือสถานที่ใดใดก็ตามที่มีผลต่อความเชื่อและความศรัทธา ประกอบกับราษฎรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตถือว่าเป็นบาปและมีข้อห้ามอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้สัตว์ป่าบางชนิดที่อาศัยอยู่ ณ สถานที่ดังกล่าว จะสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปลอดภัย โดยปราศจากการคุกคาม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า อุทยานต่าง ๆ ที่ราษฎรช่วยกันจัดสร้างไว้กลายเป็นพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าไปโดยปริยาย ซึ่งในสมัยสุโขทัยนี้เองที่ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของการคุ้มครองช้างป่าด้วย เนื่องมาจากช้างป่าเป็นทรัพยากรสำคัญที่จะนำมาเป็นช้างเลี้ยงเพื่อใช้งานในการเดินทางขนส่ง ฝึกเพื่อใช้ในการสงคราม หรือใช้ในการประกอบพิธีต่าง ๆ ดังเช่น ช้างเผือก ซึ่งถือว่าเป็นช้างคู่บารมีของกษัตริย์ ดังนั้นการจับช้างป่าเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นจึงได้มีการควบคุมจำนวนมาตั้งแต่สมัยนั้น โดยช้างป่าส่วนใหญ่จะถูกจับมาฝึกเพื่อการสงครามและเหลือไว้ในป่าเพื่อการสืบพันธุ์ส่วนหนึ่ง ซึ่งกฎระเบียบในการควบคุมก็ไม่ได้มีความเข้มงวดมากนัก ส่งผลให้ปริมาณช้างป่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ธรรมชาติมีจำนวนลดน้อยลง (สุคารา, 2531)

จากสถานการณ์ที่ปริมาณช้างป่าลดลง ทำให้ในปี พ.ศ. 2443 ได้มีการเคลื่อนไหวด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่าเพิ่มขึ้น โดยมีการออกกฎหมายขึ้นมาฉบับหนึ่ง เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาช้างป่า ร.ศ. 119 (พ.ศ. 2443) ซึ่งนับว่าเป็นกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่าฉบับแรกของประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์ของการออกพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเป็นเพียงการให้ความคุ้มครองเฉพาะช้างป่าเพียงชนิดเดียว และไม่ได้มีการคำนึงถึงเรื่องของถิ่นที่อยู่อาศัย (habitat) แต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นเหตุผลมาจากในยุคสมัยนั้นสภาพป่ายังคงอุดมสมบูรณ์อยู่มาก และในสภาพความเป็นจริงในสมัยนั้นถึงแม้จะมีการออกกฎหมายควบคุมอยู่แล้ว แต่ช้างป่าก็ยังถูกล่าเพื่อการค้าขายอยู่มาก เช่น การฆ่าช้างเพื่อเอางา เป็นต้น ซึ่งต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 จึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเดิมโดยประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาช้างป่า พ.ศ. 2464 ซึ่งหลังจากการแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงเริ่มมีผู้คนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สัตว์ป่ามากขึ้น ดังเห็นได้จากการก่อตั้งสมาคม

สงครามหัตว์ป่าขึ้นในปี พ.ศ. 2468 โดยมีสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเป็นผู้ก่อตั้ง ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นองค์กรอนุรักษ์ธรรมชาติที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย ซึ่งสภาพการณ์ของสัตว์ป่าของประเทศไทยในขณะนั้นกล่าวได้ว่ามีความชุกชุมมาก แต่ในทางกลับกันบางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาการทำลายพืชผล หรือทรัพย์สินของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้น ส่งผลให้เกิดการล่าสัตว์อย่างกว้างขวางด้วยวิธีง่าย ๆ และขาดการควบคุม

ในยุคต่อมาภายหลังการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2488) ประเทศไทยได้รับอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยซึ่งเหลือใช้จากสงครามมาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้อุปกรณ์และวิธีการล่าสัตว์ป่ามีการพัฒนาขึ้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธปืนและเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนยานพาหนะสำหรับการล่าสัตว์ ประกอบกับการที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้จำนวนประชากรสัตว์ป่าของประเทศไทยถูกทำลายและลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว (ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า, 2542) ในขณะเดียวกันการที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดความพยายามในการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ซึ่งก่อให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าเพื่อการเพาะปลูกและใช้เป็นที่อยู่อาศัย ส่งผลให้ป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ป่าถูกทำลายจนสิ้นสภาพ สัตว์ป่าจึงเกิดการล้มตายและถูกล่าโดยง่ายตาย ส่งผลให้สัตว์ป่าลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว และบางชนิดต้องสูญพันธุ์ไป จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้ผู้คนหันกลับมาให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สัตว์ป่ามากขึ้นและเริ่มต้นตัวในการที่จะอนุรักษ์สัตว์ป่าอย่างจริงจัง

จากการที่ประชาชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์สัตว์ป่าอย่างจริงจัง ส่งผลให้บรรดานักนิคมไพรบางกลุ่มเริ่มรู้สึกและวิตกว่า หากยังคงมีการล่าทำลายเช่นนี้ต่อไป ป่าและสัตว์ป่าที่เคยมีอย่างอุดมสมบูรณ์ก็จะต้องสูญสิ้นหมดไปแน่นอน จึงได้มีการเคลื่อนไหวในการที่จะยับยั้งการทำลายป่าและสัตว์ป่าที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดย นายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล ซึ่งอดีตเคยเป็นนักล่าสัตว์ป่า ซึ่งต่อมาได้กลายมาเป็นนักอนุรักษ์สัตว์ป่าจนได้รับการยกย่องให้เป็น “บิดาแห่งการอนุรักษ์สัตว์ป่าไทย” ได้ชักชวนเพื่อน ๆ ทั้งที่เป็นนักนิคมไพร ผู้เชี่ยวชาญด้านป่าไม้ ผู้มีอำนาจในบ้านเมืองในขณะนั้น รวมถึงผู้คนที่สนใจทั่วไปให้มาร่วมมือกันจัดตั้ง “นิคมไพรสมาคม” โดยมีนายแพทย์บุญส่งเป็นเลขาธิการสมาคม โดยทางสมาคมได้ให้ความสำคัญกับการสงวนคุ้มครองป่าไม้และสัตว์ป่าเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องจัดการโดยเร่งด่วน ซึ่งทางสมาคมได้มีการเขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์รายวันและได้ออกหนังสือรายเดือนชื่อ “นิคมไพร” เพื่อเผยแพร่เรื่องราวของธรรมชาติและสัตว์ป่า รวมทั้งได้สอดแทรกความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้และสัตว์ป่าที่กำลังถูกทำลายลงอย่างน่าเป็นห่วง (สมชาย, 2540)

นอกจากการออกหนังสือและเขียนบทความต่าง ๆ ทางสมาคมยังได้มีการเรียกร้องและผลักดันให้รัฐบาลออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสัตว์ป่า ซึ่งรัฐบาลในสมัยนั้น โดยมี ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้สนองพระราชโองการ ได้มีการตราพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 โดยประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 77 ตอนที่ 108 วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2503 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา โดยมีหมวดสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ปัจจุบันคือสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า) เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสัตว์ป่าของประเทศ ซึ่งงานในระยะแรกนั้นรัฐบาลได้มุ่งให้ความสำคัญคุ้มครองป้องกันการลักลอบล่าสัตว์ป่าเป็นสำคัญ และมีการดำเนินการในด้านการสงวนและรักษาแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และมีการกำหนดมาตรการทางการจัดการถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า โดยการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขึ้น โดยได้ประกาศจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จังหวัดกาญจนบุรีขึ้นเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2508 แต่จากการที่สถานการณ์ที่สัตว์ป่าถูกคุกคาม หรือถูกทำลายจนใกล้สูญพันธุ์ยังไม่ดีขึ้นจึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าใหม่ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก โดยยกเลิกพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 และตราพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ขึ้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ซึ่งมีการปรับให้สอดคล้องกับองค์กรอนุรักษ์ระหว่างประเทศ การเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า การควบคุมสวนสัตว์สาธารณะ และการเพิ่มบทกำหนดโทษ (สมชาย, 2540)

หลักการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ธวัชชัย (2528) ได้กล่าวว่า ในการเลือกพื้นที่เพื่อจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ได้อาศัยหลักการสำคัญในการพิจารณาประกอบกันหลายประการ ดังนี้คือ

1. เป็นบริเวณที่มีสัตว์ป่าชุกชุม มีสัตว์ป่าชนิดที่หายากหรือกำลังจะสูญพันธุ์อาศัยอยู่ในท้องถิ่นบางแห่งแม้จะมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่เพียงไม่กี่ชนิด แต่หากเป็นสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองที่หายากหรือใกล้จะสูญพันธุ์ก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ
2. เป็นบริเวณที่มีแหล่งน้ำแหล่งอาหาร และที่หลบภัยของสัตว์ป่าอย่างเพียงพอ และเหมาะสมสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า พื้นที่บางแห่งซึ่งประกอบด้วยธรรมชาติพิเศษและเคยเป็น

ถิ่นที่อยู่ (habitat) ของสัตว์ป่าที่หายาก ก็จำเป็นจะต้องสงวนและรักษาไว้สำหรับโอกาสที่จะนำสัตว์ป่าเหล่านั้นกลับมาอยู่ตามธรรมชาติในถิ่นที่อยู่เดิมของมัน

3. เป็นพื้นที่ซึ่งมีขนาดใหญ่พอสมควร และมีสภาพป่าหลายลักษณะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน เช่น ท่งหญ้า ป่าโปร่ง ป่าดงดิบ ฯลฯ ป่าไม้ที่ประกอบด้วยสภาพป่าหลายลักษณะ ย่อมจะสามารถอำนวยประโยชน์แก่สัตว์ป่าได้มากกว่าชนิดและจำนวน และหากพื้นที่เหล่านั้นมีอาณาบริเวณติดต่อกันเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่มากขึ้นเท่าใด ก็จะยิ่งอำนวยประโยชน์ต่อสัตว์ป่าขนาดใหญ่ ซึ่งจะสามารถอพยพเคลื่อนย้ายหากินไปตามฤดูกาลต่าง ๆ โดยปลอดภัยยิ่งขึ้น

4. เป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือพื้นที่ของทางราชการนั่นเอง

5. เป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนพอสมควรและถูกรบกวนน้อย ในสถานการณ์ปัจจุบันป่าไม้แทบทุกแห่งมักจะถูกรบกวนจากประชาชนไม่มากนักน้อย ป่าไม้ที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนย่อมจะได้รับผลกระทบจากประชาชนน้อยกว่าที่อยู่ใกล้เมือง และจะมีผลต่อการดำเนินการในลักษณะเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในอนาคตเป็นอันมาก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ชัยณรงค์ (2544) ได้สรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไว้ดังนี้

1. เป็นการป้องกันมิให้สัตว์ป่าที่มีน้อยและหาได้ยากต้องสูญพันธุ์ไป
2. สัตว์ป่าที่อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะได้รับความคุ้มครองป้องกันมิให้ถูกทำลาย ทำให้สัตว์ป่าเหล่านี้ได้มีโอกาสสืบพันธุ์และเพิ่มจำนวนมากขึ้น สัตว์ป่าที่เพิ่มขึ้นจะได้มีโอกาสกระจายไปในพื้นที่ป่าใกล้เคียง
3. ต้นไม้และพันธุ์ไม้บางชนิด ตลอดจนสภาพของต้นน้ำลำธาร ดิน หิน และสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ได้รับการคุ้มครองป้องกันอย่างดี ทำให้ป่าไม้และต้นน้ำลำธารคงอยู่เพื่อช่วยหล่อเลี้ยงแม่น้ำสายต่าง ๆ ให้มีน้ำไหลตลอดปี และยังช่วยป้องกันมิให้เกิดอุทกภัยรุนแรง

4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเปรียบเสมือนห้องทดลองค้นคว้าขนาดใหญ่ สำหรับการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะสาขาชีววิทยาและสาขาสัตวศาสตร์

นอกจากนั้น นริศ (2535) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไว้ดังนี้

1. การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) จากสภาพการตื่นตัวในเรื่องการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในวงการวิชาการปัจจุบัน สภาพพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้ง 53 แห่ง ของประเทศ นับได้ว่ามีส่วนช่วยก่อให้เกิดความสำเร็จในระดับหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองความหลากหลายของระบบนิเวศ (ecosystem diversity) ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต (species diversity) ทั้งสัตว์ป่าและพรรณพืช รวมทั้งความหลากหลายทางพันธุกรรม (genetic diversity) ของสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดในพื้นที่ ซึ่งเป็นการช่วยป้องกันมิให้สัตว์ป่าและพรรณพืชที่หายากต้องสูญเสียมรดกไป และยังเป็นแหล่งพันธุกรรมที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์อีกด้วย

2. การรักษาสภาวะแวดล้อมและสมดุลทางธรรมชาติ เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าส่วนใหญ่ครอบคลุมบริเวณแหล่งต้นน้ำลำธารของประเทศ ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ว่า ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน หรือปลูกหรือก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือตัด โค่น เผ้วถาง เผลหรือทำลายต้นไม้หรือพฤษชาติอื่น หรือขุดหาแร่ ดิน หิน หรือเลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่าหรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทัน เหือดแห้ง เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า โดยนับเหตุดังกล่าวจึงเป็นการรักษาป่าต้นน้ำลำธารให้คงอยู่เพื่อช่วยให้น้ำลำธารมีน้ำไหลอยู่ตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นผลดีต่อพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ตอนล่างนอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า นอกจากนี้ยังช่วยรักษาคุณภาพน้ำให้สะอาดและยังช่วยบรรเทาความรุนแรงของอุทกภัยได้ในระดับหนึ่ง

3. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพิพิธภัณฑ์ของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นเสมือนห้องทดลองทางธรรมชาติ เพื่อการศึกษาหาความรู้ทางธรรมชาติวิทยา หรือการค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในหลายสาขาวิชา เช่น พฤกษศาสตร์ รุกขวิทยา สัตววิทยา ธรณีวิทยา ปฐพีวิทยาและอื่น ๆ เป็นต้น

4. คุณค่าด้านความงามของธรรมชาติและสัตว์ป่า จัดเป็นเครื่องดึงดูดและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้พบเห็น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและชาวต่างประเทศได้ เป็นการช่วยส่งเสริม

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และนำมาซึ่งรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

กฎระเบียบและข้อห้ามที่กำหนดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ได้กำหนดข้อห้ามในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไว้ดังต่อไปนี้ (พวงค์, 2543)

1. ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือมิใช่ หรือเก็บ หรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า เว้นแต่จะกระทำเพื่อการศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการ และได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา 36)

2. นอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่นใด ซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติงานตามหน้าที่ ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 37)

3. ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดยึดถือ หรือครอบครองที่ดิน หรือปลูก หรือก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือตัด โค่น เผ้วถาง เผล หรือทำลายต้นไม้พฤษชาติอื่น หรือขุดหาแร่ ดิน หิน หรือเลี้ยงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์ หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมทัน เหือดแห้ง เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแลรักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการเพาะพันธุ์ การศึกษา หรือวิจัยทางวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้การศึกษา หรือการพักผ่อนหย่อนใจ หรืออำนวยความสะดวก หรือให้ความรู้แก่ประชาชน ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ หรือกรมประมง แล้วแต่กรณี กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ (มาตรา 38)

ในกรณีที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้

1. ไม่นำเครื่องมือสำหรับใช้ในการล่าสัตว์ป่าหรือจับสัตว์หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
2. ไม่นำวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง ประทัด ยาพิษ ยาเบื่อเมา หรือสิ่งอื่นที่อาจเป็นอันตรายแก่สัตว์ป่า ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งห้ามนำเข้าไป
3. ไม่นำยานพาหนะ สัตว์พาหนะ หรือสัตว์เลี้ยงเข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
4. ไม่กระทำการใด ๆ อันจะก่อให้เกิดเพลิงไหม้
5. ไม่ส่งเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนหรือทำให้สัตว์ป่าตื่นตกใจ
6. ไม่เข้าไปในระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
7. ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น
8. เดินทางเข้าและออกตามเส้นทางที่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอยู่

สถานภาพปัจจุบันของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ในปัจจุบันประเทศไทยมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้งสิ้น 55 แห่ง ทั่วประเทศ คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 22,344,467 ไร่ ในส่วนของการบริหารงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในอดีต กรมป่าไม้ได้เริ่มจัดตั้งหน่วยงานให้มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับสัตว์ป่าโดยเฉพาะเมื่อ พ.ศ. 2504 เรียกว่า หมวดสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า โดยอยู่ในสังกัดกองบำรุง ซึ่งปรากฏว่า หน่วยงานนี้ได้มีหน้าที่รับผิดชอบและมีการดำเนินงานอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นจนถึง พ.ศ. 2518 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ และได้จัดตั้ง กองอนุรักษ์สัตว์ป่าขึ้น โดยได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกาฉบับพิเศษ หน้า 15 เล่มที่ 92 ตอนที่ 32 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 และในปี พ.ศ. 2538 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ โดยตั้ง ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าซึ่งเป็น

ส่วนหนึ่งของสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และต่อมาได้มีการปฏิรูประบบราชการใหม่ โดยจัดตั้งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขึ้น และเปลี่ยนส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าเป็นสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า โดยขึ้นตรงต่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดข้อเสนอนโยบาย กลยุทธ์ วางแผนดำเนินการสงวนคุ้มครอง และอนุรักษ์สัตว์ป่า โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ฝ่ายบริหารทั่วไป รับผิดชอบปฏิบัติงานด้านงบประมาณ การเงิน บัญชี และพัสดุของสำนัก
- 2) กลุ่มวิจัยสัตว์ป่า รับผิดชอบด้านศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลองและพัฒนาวิชาการด้านสัตว์ป่าตลอดจนศึกษาผลกระทบต่อระบบนิเวศและสัตว์ป่า
- 3) กลุ่มวิจัยการเพาะเลี้ยง รับผิดชอบด้านศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า และดำเนินการเคลื่อนย้าย ทำเครื่องหมาย ดูแลรักษาสัตว์ป่าของกลาง ตลอดจนสนับสนุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า
- 4) ส่วนคุ้มครองสัตว์ป่า รับผิดชอบกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ ประกาศกฎกระทรวง และการป้องกันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์สัตว์ป่าและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 5) ส่วนการจัดการพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า รับผิดชอบจัดทำแผนการบริหารจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าให้เป็นไปตามหลักวิชาการ กฎหมาย และนโยบายของรัฐ
- 6) ส่วนส่งเสริมและเผยแพร่ รับผิดชอบพัฒนาการสื่อความหมาย การเผยแพร่ การประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่า
- 7) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (ห้วยขาแข้ง) รับผิดชอบศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์สัตว์ป่าแบบบูรณาการ เพื่อเป็นแหล่งวิจัยและศึกษาธรรมชาติ โดยให้ชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

ในการบริหารงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะเป็นลักษณะการบริหารจากส่วนกลาง โดยกำหนดให้มีหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบแต่ละเขต ซึ่งปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความรับผิดชอบที่กำหนดกรอบมาจากส่วนกลาง มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแนวทางการดำเนินงานของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยเน้นใน 4 แนวทาง ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำปรึกษาของหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ดังนี้

1. ด้านการบริหารทั่วไป ลักษณะงานโดยทั่วไป คือ การควบคุมการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนแม่บท จัดทำแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ตรวจสอบความก้าวหน้าของงาน ประสานงานทั้งภายในและภายนอก
2. ด้านการป้องกันและปราบปราม ลักษณะงานโดยทั่วไป คือ การควบคุมดูแล ตรวจสอบตราพื้นที่รับผิดชอบเพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุกพื้นที่และการลักลอบล่าสัตว์ป่า ตัดต้นไม้ในพื้นที่
3. ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ลักษณะงานโดยทั่วไป คือ รับผิดชอบในการฝึกอบรมสัมมนา บรรยาย ให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป จัดทำสื่อต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินการจัดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในบริเวณพื้นที่กันชน และจัดนิทรรศการต่าง ๆ
4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและด้านวิชาการ ลักษณะงานโดยทั่วไป คือ รับผิดชอบในการสำรวจประชากรสัตว์ป่า จัดการที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ประสานงานกับนักวิชาการ นักวิจัยที่เข้ามาศึกษาในพื้นที่

ประเด็นปัญหาที่สำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ปัจจุบันปัญหาที่เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบายและการบริหารงานขององค์กร ปัญหาด้านการจัดการชุมชน และปัญหาด้านการจัดการด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว (สมชาย, 2540)

1. ปัญหาด้านนโยบายและการบริหารงานขององค์กร เนื่องจากในปัจจุบันนโยบายที่ใช้ในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์โดยทั่วไป นอกจากจะยึดตามแนวนโยบายป่าไม้แห่งชาติแล้ว ยังต้องดำเนินการตามแนวนโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็น

นโยบายที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอทำให้ทิศทางในการจัดการจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสการเมือง ก่อให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการบริหารจัดการ รวมทั้งยังมีเรื่องของการขาดข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ปัญหาด้านการจัดการชุมชน ส่วนมากมักมีพื้นฐานมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากการที่มีคนจำนวนมาก ความยากจน การด้อยพัฒนาและโอกาส และการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ย่อมทำให้มีการดำรงชีพด้วยการแผ้วถางป่า ทำการเกษตร และตัดไม้ขาย เป็นรายได้ของครอบครัว ทั้งยังเป็นผู้มีอิทธิพล และนักการเมืองท้องถิ่นที่มีส่วนสนับสนุนให้มีการบุกรุกครอบครองที่ดิน การทำลายป่าไม้ เป็นขบวนการอันเข้มแข็งเกินกำลังและอำนาจของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่ที่มีอยู่

3. การจัดการด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว จากปรัชญาในการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และโดยวัตถุประสงค์หลักของการจัดการ คือการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าไว้เพื่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่าตามธรรมชาติ เพื่อมิให้สัตว์ป่าเหล่านั้นสูญพันธุ์ไปจากโลก แต่ในการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในประเทศไทยแต่ละแห่งนั้นยังแฝงไว้ด้วยวัตถุประสงค์ที่สำคัญอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น เพื่อการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร ป้องกันภัยธรรมชาติ ควบคุมสภาพภูมิอากาศ รักษาความสมดุลทางธรรมชาติ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเพื่อการนันทนาการในรูปแบบของการศึกษาธรรมชาติและค้นคว้าทางวิชาการ ทั้งนี้เพราะในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหลายแห่งมีทรัพยากรธรรมชาติที่งดงาม ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือน และพื้นที่เหล่านั้นมีศักยภาพสูงที่จะใช้ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหลายแห่งในปัจจุบันได้เปิดให้ประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวได้

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

ดูย (2518) ได้กล่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางสังคมและ กิจกรรมเชิงมนุษย์สัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาและการเรียนรู้

นพวงษ์ (2527) ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ซึ่งมีมานานหลายศตวรรษแล้ว โดยเกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเพื่อผจญภัยและเรียนรู้หาประสบการณ์จากวัฒนธรรมของกลุ่มชนอื่น ๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือการเดินทางขนานใหญ่ที่เรียกว่า Grand Tour ในยุโรปของกลุ่มนักท่องเที่ยวหนุ่ม ๆ ชาวอังกฤษในศตวรรษที่ 18 และ 19 ที่นิยมเดินทางไปเพื่อเปิดหูเปิดตาแสวงหาความรู้ด้านวัฒนธรรมตามประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอิตาลี สำหรับตัวนักท่องเที่ยวเองเมื่อเดินทางไปถึงถิ่นใดก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของถิ่นนั้น ซึ่งแตกต่างกับในสมัยปัจจุบันที่ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ให้เข้ากับผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวเพียงเพื่อต้องการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามามาก ๆ หรืออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่เท่านั้น

มนัส (2530) กล่าวถึงการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แรกเริ่มเดิมทีนั้นคงมิได้มีอะไรเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจโดยตรง จุดประสงค์สำคัญของนักท่องเที่ยวอาจมุ่งหวังเพียงเพื่อผ่อนคลายความเครียดและความเหนื่อยล้าจากการประกอบอาชีพหรืองานประจำ เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น การดิ้นรนเพื่อการอยู่รอดของชีวิตก็เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวผลที่ตามมาประการหนึ่งคือ ความต้องการที่จะพักผ่อนและ/หรือประกอบกิจกรรมนันทนาการมีมากขึ้น

เสรี (2534) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำต่อกันและกันของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ รัฐบาล และชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน ในกระบวนการดึงดูดใจ และต้อนรับขับสู้ นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่น ๆ

นิคม (2536) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่มีค่าใช้จ่ายหรือหารายได้

เศกสรรค์ (2536) อธิบายถึงความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ด้วยความสมัครใจ ตามวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ปรีชา (2544) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีมานานหลายศตวรรษ เป็นกิจกรรมทางสังคมเชิงมนุษย์สัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ การพักผ่อนหย่อนใจ และการเรียนรู้ แต่เดิมนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงถิ่นใดก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับวัตถุประสงค์และสิ่งแวดล้อมของถิ่นนั้น ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ ให้เข้ากับนักท่องเที่ยว หรืออำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามา มาก ๆ ความหมายของการท่องเที่ยวโดยหลักการนั้นอาจกำหนดได้โดยเงื่อนไขคือ เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ (สุจารี, 2541)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว แต่ละองค์ประกอบจะมีองค์ประกอบย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2529)

1. แหล่งท่องเที่ยว (tourism resource) หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิง และ

แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว สำหรับในประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว (tourism service) บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว (tourism market or tourist) ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งในกระบวนการจัดการได้หมายรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

นอกจากนั้น วรรณภา (2546) ยังได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ ลักษณะของนักท่องเที่ยว การกระจายของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว และทัศนคติของนักท่องเที่ยว

2. สินค้าท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว สินค้าท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ เป็นสินค้าที่รวบรวมเอาสินค้าและบริการหลายประเภททั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมไว้ด้วยกัน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี อุตสาหกรรม

3. การคมนาคมขนส่ง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว นับเป็นปัจจัยที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ และธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินต่อไปได้

4. ข้อมูลข่าวสารและการบริการ ข้อมูลและข่าวสารเป็นเอกสารเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศมากยิ่งขึ้น เช่น หนังสือแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่ และเอกสารแนะนำต่าง ๆ

5. ความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกด้านการเข้าเมือง ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่มีธุรกิจการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงมากที่สุด อาจจะกระทำได้หลายอย่าง เช่น การแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและระมัดระวังตน กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

6. องค์กรประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปด้วยดี และก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร เป็นต้น

7. การสนับสนุนอื่น ๆ เป็นการเพิ่มความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น การเงิน การธนาคาร ระเบียบต่าง ๆ สถานที่ศึกษาหรือแหล่งค้นคว้าทางด้านต่าง ๆ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนความสุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีต่อกัน

ประเภทของการท่องเที่ยว

Smith (1977) ได้กล่าวถึงประเภทของการท่องเที่ยว ซึ่งประเภทของการท่องเที่ยวในที่นี้หมายถึง ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่จำแนกที่หมายปลายทางของการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเขาได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (ethnic tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้ประสงค์ที่จะสังเกตการแสดงออกทางวัฒนธรรม และแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งจะรวมไปถึงการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อน และเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่าง ๆ

2. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (environmental tourism) การท่องเที่ยวประเภทนี้คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ กล่าวคือ เป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาจากแดนไกลให้เข้ามาท่องเที่ยว แต่ข้อนี้จะเน้นสิ่งดึงดูดใจ (attractions) ที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มากกว่าที่จะเน้นชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติและ การชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้นกับพื้นพิภพที่อยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งจะรวมการถ่ายภาพ การเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือเล็ก และการตั้งแคมป์ เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (cultural tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและการเข้าร่วมในชีวิตวิถีเก่า ๆ ที่กำลังจะสูญหายไป ในบางท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงประวัติความเป็นมา การดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมประเพณี และงานเทศกาล เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (historical tourism) เป็นการท่องเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานและโบราณวัตถุเก่า ๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต อาจเป็นการไปชมอนุสาวรีย์ โบสถ์วิหาร วังต่าง ๆ และการแสดงแสงเสียงเหตุการณ์เด่น ๆ ในอดีตกาล เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (business tourism) มีลักษณะเด่นคือ การประชุมหรือการพบปะกัน หรือการสัมมนา ซึ่งมักรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่นเข้ามาไว้ด้วย เมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งจะมีการท่องเที่ยวได้หลายประเภท บางแห่งเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม แล้วแต่นักท่องเที่ยวจะต้องการอย่างไร

6. การท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (recreational tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬา น้าพุแร่รักษาโรค การอาบแดด และการสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลายจิตใจ สถานที่ดังกล่าว ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล การแข่งขันกอล์ฟ ในสนามกอล์ฟชั้นเยี่ยม และการแข่งขันเทนนิส เป็นต้น การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ

7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (incentive tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงาน และบริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อการดูงาน ประชุม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อนันทนาการ โดยหน่วยงานและบริษัทห้างร้านจะเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ทั้งหมด

นอกจากนั้น วรรณภา (2546) ยังได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการไปเที่ยวเช่นเดียวกัน ซึ่งสามารถแบ่งการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่าง ๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน บางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง
2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและสุขภาพ เป็นการใช้เวลาว่าง เพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม
3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่าง ๆ
4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวประเภทนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ และประการที่สองเป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือการออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้สถานที่ที่จะไปเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล ภูเขา หรือการเดินป่าเพื่อยิงนกตกปลา หรือส่องสัตว์ เป็นต้น
5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา ในความเป็นจริงแล้วผู้ที่เดินทางไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนามักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่จะเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัยหรือโรงแรม และระบบการคมนาคมที่ดี สะดวกรวดเร็ว

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือการที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อการศึกษา คูงาน หรือ วิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลา นับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้จะรวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย

จากประเภทของการท่องเที่ยวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวที่นั่นเกิดขึ้นและดำเนิน ไปตามธรรมชาติมานานแล้ว จนกระทั่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่มนุษย์จัดสร้างขึ้น (Man-made) จนจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมชนิดหนึ่งที่มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ โดยดัดแปลงให้เกิดแหล่ง ท่องเที่ยวแบบใหม่ ๆ ที่หลากหลาย เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์

ประโยชน์ของการท่องเที่ยว

นิคม (2536) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก
2. รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทบทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบ เศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่า 2 เท่าตัว
3. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค เมื่อเกิดการ เดินทางท่องเที่ยวเข้าไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในชนบทการพัฒนาความเจริญก็จะไปถึงภูมิกษณัณ ์ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีผู้ลงทุนในหลาย ๆ รูปแบบ ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพอย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างรายได้สู่ประชาชนอย่างแท้จริง
4. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมืองและ สินค้าของที่ระลึก ตลอดจนการบริการในท้องถิ่นนั้น ๆ
5. การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ตลอดเวลาสุดแต่แต่ ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย

6. การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตหมุนเวียนเป็นวงจรภายในประเทศ ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการลดการว่างงานลง ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลได้รับรายได้ในรูปแบบของภาษีอากรประเภทต่าง ๆ
7. การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน
8. การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนา สร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ทำให้มีการก่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีการลงทุนทางด้านการผลิตเพื่อรองรับการบริการแก่ผู้มาเยือน ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการมีงานทำ จึงทำให้ที่อยู่ดีกินดีมีความสุขโดยทั่วกัน
9. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ก่อให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและรักผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน
10. การท่องเที่ยวช่วยจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ช่วยขจัดปัญหาการหลังไหลและเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำหรือเสี่ยงโชคในเมืองของประชาชนในชนบท
11. การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกไว้สำหรับขายผู้มาเยือนเป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพิ่มขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน

ฉลองศรี (2542) ได้ให้นิยามของนักท่องเที่ยวว่า หมายถึง ผู้เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจและไปด้วยวัตถุประสงค์ใดก็ตามที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้โดยใช้เวลาเดินทางไปกลับมากกว่า 24 ชั่วโมง (ต้องมีการพักค้าง)

สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) กล่าวว่า นักท่องเที่ยว คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักของตนเองไปยังสถานที่แห่งอื่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำหรือการศึกษา

สุรเชษฐ์ (2545) ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวว่า หมายถึง บุคคลซึ่งเดินทางไปและพำนักตามสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกสิ่งแวดล้อมตามปกติเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี เพื่อพักผ่อน ทำธุรกิจ และเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ

นอกจากนี้ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่านักท่องเที่ยว คือ ผู้มาเยือน ซึ่ง วรรณิ (2546) ได้ให้ความหมายของ ผู้มาเยือน (visitor) ว่าหมายถึง บุคคลที่เดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์หลักไม่ใช่เพื่อมาทำงาน และการเดินทางมาเยือนนั้นไม่มีการพักค้างหรืออาศัย ณ สถานที่ที่มาเยือนเป็นเวลาติดต่อกันมากกว่า 1 ปี จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ผู้มาเยือนแบบไม่พักค้าง/นักท่องเที่ยว (same day visitor/excursionist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่มีการพักค้าง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการเดินทางแบบเข้าไป - เย็นกลับ
2. ผู้มาเยือนแบบพักค้าง/นักท่องเที่ยว (overnight visitor/tourist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวและมีการพักค้างแรมภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ใกล้เคียง

นอกจากผู้มาเยือนทั้ง 2 ประเภท ข้างต้นแล้วยังมีบุคคลที่มาเยือนสถานที่ท่องเที่ยวด้วยวัตถุประสงค์อื่นซึ่งไม่ใช่เพื่อการท่องเที่ยวหรือเพื่อการพักผ่อน เช่น เพื่อเยี่ยมเยียนเพื่อนหรือญาติเพื่อธุรกิจ หรือเพื่อศาสนา เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากความหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำว่า นักท่องเที่ยว จะใช้เรียกเฉพาะกับบุคคลที่เดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวและมีการพักค้างเท่านั้น หากเป็นบุคคลที่เดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแต่ไม่มีการพักค้าง หรือเดินทางแบบเข้าไป - เย็นกลับ จะเรียกว่า นักทัศนาจร

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

สงวน และคณะ (2522) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกซึ่งวิจักษณ์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ความคิดเห็นมีความหมายที่แคบกว่าเจตคติ เพราะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง (fact) และเจตคติ (attitude) ของบุคคล ในขณะที่เจตคติแสดงสภาพความรู้สึกทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งความคิดเห็นจะเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

สุรินทร์ (2535) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยการพูดหรือเขียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้ ค่านิยม เจตคติ ประสพการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในแนวทางใดทางหนึ่ง คือ อาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

รณรงค์ (2537) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจแสดงออกมาด้วยการพูด การปฏิบัติหรือการเขียน การแสดงออกของความคิดเห็นจะเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม การศึกษา ประสพการณ์ สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาและประเมินค่า ก่อนที่จะตัดสินใจแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งความคิดเห็นนี้เป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

สมพงษ์ (2544) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยความรู้ ประสพการณ์ สิ่งแวดล้อม มาประกอบความเชื่อนั้น ๆ ซึ่งอาจจะแสดงออกมาหรือไม่แสดงออกก็ได้ และความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นหรือไม่ได้รับการยอมรับก็ได้

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความหมายของความคิดเห็นได้ว่า ความคิดเห็นหมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งความคิดเห็นนี้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับทัศนคติค่อนข้างมาก แต่จะไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ กล่าวคือบุคคลที่มีความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่จำเป็นต้องมีความรู้หรือการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวก็

ได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของทัศนคติ ซึ่งความคิดเห็นนี้จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสิ่งเร้าและสถานการณ์

การศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นนั้นเป็นการศึกษาทางด้านจิตวิทยาที่อยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งแสดงออกมาโดยการพูด การเขียน ซึ่งมนุษย์นั้นจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค โดยคิดหาเหตุผลว่าควรจะทำอย่างไรในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจึงมีประโยชน์ในการที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผน การกำหนดนโยบาย หรือปรับปรุงแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ประเภทของความคิดเห็น

Remmers and Rummel (1965) ได้กล่าวไว้ว่าความคิดเห็นมี 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุดได้แก่ความรักจนหลงงูชา ทิศทางลบสุดได้แก่การรังเกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ยาก
2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ขอมรับ ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

หรืออาจจำแนกประเภทของความคิดเห็นตามลักษณะของการคิด ซึ่งศรีสุรางค์ และคณะ (2542) ได้แบ่งลักษณะการคิดออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การคิดโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย (undirect thinking) หรือเรียกว่า ความคิดแบบเชื่อมโยง เป็นการคิดที่ไม่มีจุดหมาย เป็นอิสระจากการถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขภายนอก เช่น การฝัน

2. การคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย (the goal - directed thinking) เป็นการคิดว่าเกิดขึ้นเมื่อเราต้องการหาคำตอบ หรือวิถีทางที่สมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา การคิดชนิดนี้มีเป้าหมายชัดเจน เช่น การคิดวิเคราะห์ วิจัย การคิดสร้างสรรค์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

Foster (1952) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นผลมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่นะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือประสบการณ์ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคล จากการได้พบเห็นคุ้นเคย ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยิน ได้ฟัง เห็นจากรูปถ่ายหรือจากการอ่านหนังสือโดยไม่ได้เห็นของจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจด้วยค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินใจไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

Oskamp (1977) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง กระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความพึงใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก จึงมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็ก

4. ทักษะคิดและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมีกลุ่มสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนกลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หรือหน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

5. สื่อมวลชนหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

ซาติซาย (2529) ได้เสนอว่าสิ่งที่มีอิทธิพลที่ทำให้ความคิดเห็นของบุคคลแตกต่างกันนั้น ประกอบไปด้วย

1. การอบรมของครอบครัว อิทธิพลของครอบครัวมีมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เพราะครอบครัว เป็นสถาบันแห่งแรกของบุคคล

2. กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง บุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็จะมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันกับกลุ่ม และสังคมนั้น ๆ กลุ่มเป็นส่วนผลักดันให้บุคคลมีการเรียนรู้โดยตรง

3. วัฒนธรรมประเพณี บุคคลเมื่อได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมประเพณีใด ย่อมปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมประเพณีนั้น ๆ และมักจะมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมประเพณีของตนไปในทางที่ดี

4. การศึกษา ระดับการศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงความคิดเห็น เพราะเป็นการจัด ประสบการณ์ให้กับบุคคล

5. สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะว่าจะเป็นสื่อในการสร้างความคิดทั้งด้านบวก ด้านลบได้

สรรพวุฒิ (2533) ได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น เพราะ การศึกษาจะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นคนที่มีความรู้มากก็จะมี ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและผล

1.2 ความเชื่อ เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของบุคคลในการยอมรับต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น ความเชื่อในเรื่องศาสนา เป็นต้น

1.3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่นและต่อสังคม หรือกลุ่ม เป็นส่วนรวม

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ และความรับผิดชอบของงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่

2.1 การอบรมของครอบครัว หมายถึง การที่พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวสั่งสอนโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้หรือรับเอาระเบียบ วิธี กฎเกณฑ์ ค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มนั้นได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับหรือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มนั้นหรือสังคมนั้น และในที่สุดก็จะมีความคิดเห็นคล้อยตามไปกับกลุ่มและสังคมนั้นด้วย

2.3 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะเป็นสิ่ง que สร้างความคิดเห็นทั้งด้านบวกและด้านลบ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537) ได้สรุปว่า ความคิดเห็นของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การเลียนแบบ และองค์ประกอบทางสถาบันของสังคม ดังนี้

1. ประสบการณ์ บุคคลจะมีความคิดเห็นที่ดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ในลักษณะใด หากบุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ดีก็จะทำให้มีความคิดเห็นที่ดี และหากบุคคลนั้นมีประสบการณ์ที่ไม่ดีก็จะมีความคิดเห็นที่ไม่ดีเช่นกัน

2. การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ความคิดเห็นของคนบางคนอาจเกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนอื่น โดยได้รับข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้ที่สัมพันธ์ด้วยแล้วถ่ายทอดความคิดเห็นนั้นมาเป็นของตน เช่น ความสัมพันธ์ที่มีต่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ บุคคลนั้นก็จะได้รับความความคิดเห็นที่ถ่ายทอดมาจากบุคคลใกล้ชิดได้เป็นอย่างมาก

3. การเลียนแบบ ความคิดเห็นของบุคคลบางอย่างเกิดจากการเลียนแบบ เด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมอย่างที่ตนชอบจากพ่อแม่ ครู และบุคคลใกล้ชิด นอกจากนั้นอาจจะเลียนแบบจากภาพยนตร์และสื่อต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น หากตัวแบบดังกล่าวมีความคิดเห็นที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ผู้เลียนแบบก็จะรับเอาข้อมูลฝังเข้าไปในจิตใจและมีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ เหมือนตัวแบบ

4. องค์กรประกอบทางสถาบันทางสังคม สถาบันและสังคมต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วัด โรงพยาบาล และองค์กรต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการสร้างความคิดเห็นให้เกิดขึ้นกับบุคคลได้เป็นอย่างดี โดยที่บุคคลจะค่อย ๆ รับประสบการณ์จากชีวิตประจำวันและสะสมมากขึ้นจนเป็นความคิดเห็น และมีพฤติกรรมที่ดีต่อไป เช่น โรงเรียนอาจจะอบรมให้เด็กรู้จักเชื่อฟังและเคารพพ่อแม่ เด็กก็จะรับข้อมูลและมีความคิดเห็นที่ดีต่อพ่อแม่ เป็นต้น

นอกจากนั้น Traindis (1971) ยังได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นของบุคคลจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

1. การรับรู้ข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. การได้รับประสบการณ์ตรงที่พบด้วยตนเองหรือจากแรงสะท้อนใจ
3. การถูกบังคับให้ปฏิบัติตาม โดยไม่เต็มใจหรือจากแรงสะท้อนใจ

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยอยู่หลายประการที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ซึ่งโดยสรุปแล้วจะสามารถสรุปได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น การศึกษา ความเชื่อ หรือสถานภาพทางสังคม เป็นต้น และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนรู้ทางสังคม หรือระเบียบกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ส่งผลให้บุคคลแต่ละบุคคลมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามปัจจัยดังกล่าวข้างต้นที่เปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย

การวัดความคิดเห็น

เนื่องจากความคิดเห็นเป็นลักษณะของแต่ละบุคคล การวัดจะวัดจากแรงจูงใจ การรับรู้ แต่มีข้อแตกต่างของประสบการณ์และปัจจัยอื่น ๆ จึงมีวิธีการวัดความคิดเห็นดังนี้ (บุญชนก, 2542)

1. การฉายภาพ (projective technique) เป็นการวัดโดยการสร้างจินตนาการจากภาพ โดยภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมาและสามารถพิจารณาได้ว่าบุคคลมีความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นสำคัญ
2. การสัมภาษณ์ (interview) เป็นการซักถามบุคคล ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ขยายครอบคลุมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
3. การส่งแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นวิธีการวัดความคิดเห็นที่สิ้นเปลืองเวลาและเงินทุนน้อยกว่าวิธีอื่น โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่ต้องการศึกษาให้ตอบกลับมา แต่มีข้อจำกัดอยู่ว่าผู้ที่ถูกถามต้องอ่านออกและเขียนได้
4. การให้เล่าความรู้สึก (self-report) เป็นการวัดโดยการให้บุคคลเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดตามประสบการณ์และความสามารถออกมา

การวัดความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไปจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และมีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีในการวัดความคิดเห็นนั้นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถาม

เลือกตอบแบบสอบถาม ซึ่งในการใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งอาจแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนก็ขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็น คำถามเชิงบวก (positive) หรือคำถามเชิงลบ (negative) โดยการที่จะทราบความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะต้องมามีเครื่องมือวัดที่เชื่อถือได้

เนื่องจากความคิดเห็นและทัศนคติมีความหมายและลักษณะต่าง ๆ ใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นการวัดความคิดเห็นจึงสามารถใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย ซึ่ง รวีวรรณ (2538) ได้สรุปว่า การวัดความคิดเห็นสามารถทำได้โดยการสร้างแบบวัด ซึ่งมีหลายวิธี แต่ที่นิยมใช้กันทั่วไปมี 2 วิธี คือ

1. วิธีการวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นสร้างมาตรวัดแบบง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ โดยใช้มาตรวัด 3 ระดับ คือ มากที่สุด ปานกลาง น้อยที่สุด และให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +2 +1 0 -1 -2 เป็นต้น

2. วิธีวัดของออสกู๊ด (Osgood's Method) เป็นการวัดโดยเขียนคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามหลายคู่ เพื่อให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่จะวัด และครอบคลุมสิ่งที่จะวัดทุก ๆ ด้าน และนำคำคุณศัพท์แต่ละคู่มาสร้างมาตรวัดโดยอาจแบ่งเป็นมาตรวัด 3, 5, 6 หรือ 7 ระดับ

ในการวัดหรือการสำรวจความคิดเห็นที่ดีจะต้องมีการเตรียมแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์อย่างระมัดระวัง เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยจะต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี และจะต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษเกี่ยวกับการใช้กลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างแท้จริง โดยคำถามที่ใช้จะเป็นคำถามที่ถามโดยปากเปล่าดังเช่นวิธีการสัมภาษณ์ หรืออาจถามโดยการเขียนดังเช่นวิธีการใช้แบบสอบถามให้เขียนตอบหรือเลือกตอบในเรื่องที่ต้องการ ซึ่งคำถามอาจจะรวบรวมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและประสบการณ์ส่วนบุคคล เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมและข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบคำถาม เช่น อายุ เพศ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว การวัดความคิดเห็นเป็นการวัดหรือการศึกษาความรู้สึกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยอาศัยการพูดหรือการเขียน เป็นต้น ซึ่งในการวัดความคิดเห็นโดยทั่วไปจะใช้วิธีเดียวกับการวัดทัศนคติ ซึ่งในการวัดความคิดเห็นจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง เพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นหรือความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มคนนั้น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุง หรือเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ต่อไป

พื้นที่ศึกษา : เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

ประวัติความเป็นมา

ป่าท้องที่อำเภออู้มผางมีพื้นที่ป่าติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร - ห้วยขาแข้ง อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า และประเทศพม่า แต่เดิมเป็นพื้นที่เขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปปฏิบัติงานได้ ต่อมาสถานการณ์ได้เปลี่ยนไป พลตรีรวมศักดิ์ ไชยโกมินทร์ รองแม่ทัพภาคที่ 3 ได้มีหนังสือลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2526 เชิญผู้อำนวยการกองอนุรักษ์สัตว์ป่าร่วมสำรวจสภาพป่าตั้งแต่ตอนใต้อำเภออู้มผาง ผลปรากฏว่าสภาพป่าส่วนใหญ่ยังมีสมบูรณ์มาก มีบางส่วนถูกชาวเขาเผ่าฉวายเป็นหย่อม ๆ เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้มีการบุกรุกแผ้วถางป่าเพิ่มขึ้นจึงได้นำเรื่องเข้าคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเพื่อกำหนดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2526 ประชุมเห็นชอบให้ประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขึ้นใหม่ โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปสำรวจข้อมูลโดยละเอียดในปี 2526 จนกระทั่งได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าแม่กลองและป่าอู้มผาง ในท้องที่ตำบลโมโคโร ตำบลหนองหลวง ตำบลอู้มผาง ตำบลแม่จัน และตำบลแม่ละมุ้ง อำเภออู้มผาง จังหวัดตาก ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเมื่อปี พ.ศ. 2532 เนื้อที่ประมาณ 1,572,281 ไร่ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ หน้า 29 เล่ม 106 ตอนที่ 60 ลงวันที่ 17 เมษายน 2532 ต่อมาได้ผนวกพื้นที่ป่าสมบูรณ์เพิ่มเติม และประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2537 (ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า, 2543)

สถานที่ตั้งและอาณาเขต

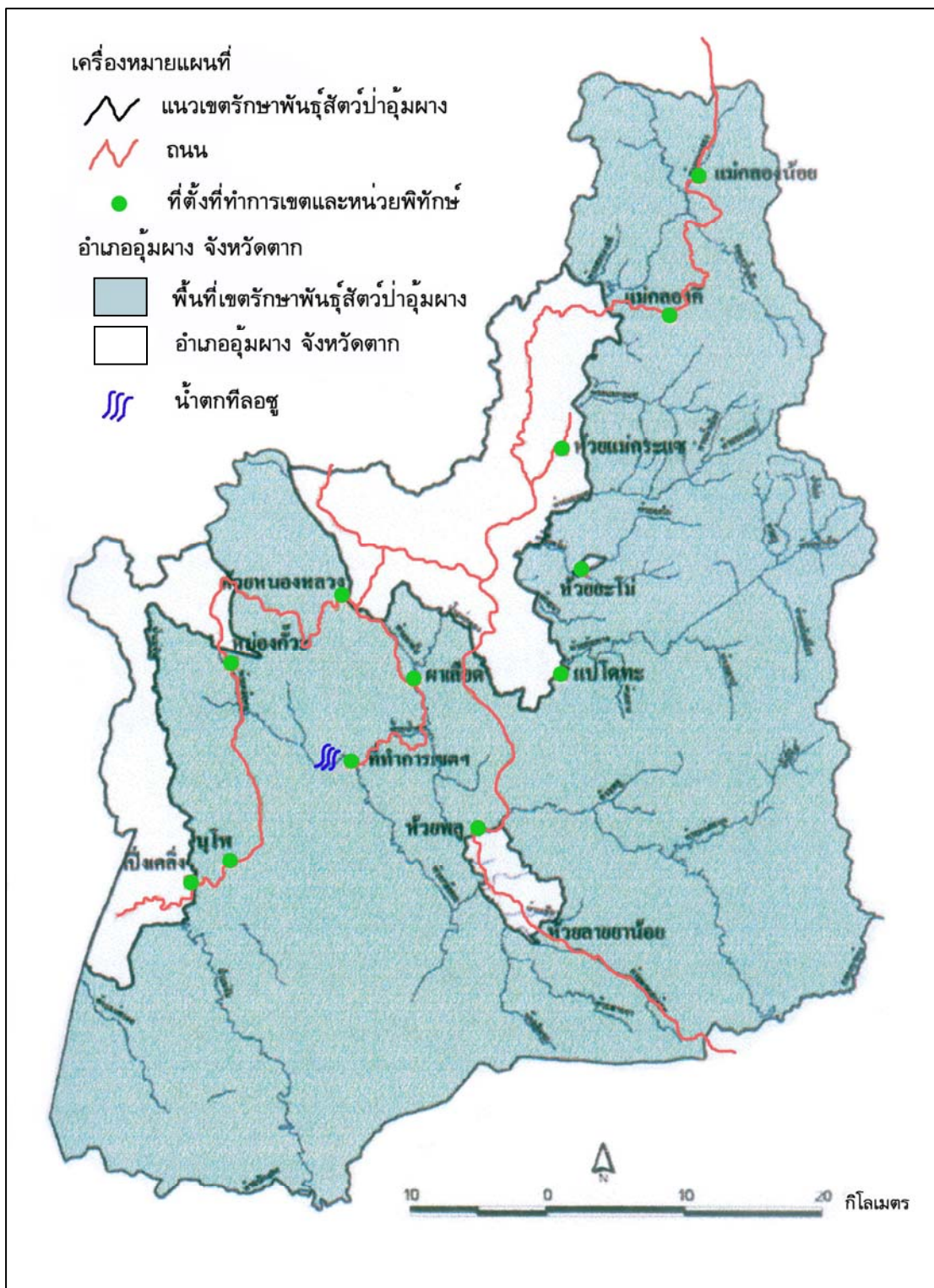
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง ตั้งอยู่บริเวณภาคเหนือและด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย ในเขตจังหวัดตาก ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา 33 ลิปดา ถึง 16 องศา 23 ลิปดาเหนือ และเส้น

แนวที่ 98 องศา 33 ลิปดา ถึง 99 องศา 07 ลิปดาตะวันออก มีอาณาเขตตั้งอยู่ในเขตการปกครองท้องที่ตำบลโมโกร ตำบลหนองหลวง ตำบลอุ้มผาง ตำบลแม่กลอง ตำบลแม่จัน และตำบลแม่ละมุ้ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,619,280 ไร่ หรือ 2,590 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้ (ภาพที่ 1)

ทิศเหนือ	จดอาณาเขตประเทศเมียนมาร์ และอำเภอพบพระ ตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
ทิศตะวันออก	จดอำเภอคลองลาน อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตำบลโมโกร ตำบลอุ้มผาง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
ทิศใต้	จดอำเภอสังขละ จังหวัดกาญจนบุรี และกิ่งอำเภอห้วยคต อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ตำบลแม่จัน ตำบลแม่ละมุ้ง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
ทิศตะวันตก	จดตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก อาณาเขตประเทศเมียนมาร์

ลักษณะภูมิประเทศ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาซึ่งกั้นอยู่ระหว่างภาคตะวันตกของประเทศไทย และอาณาเขตของประเทศเมียนมาร์ ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ประกอบด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อน บางแห่งเป็นหน้าผาสูงชัน มีความสูงระหว่าง 10 – 2,152 เมตร ด้านตะวันออกมีเทือกเขาด้านจังหวัดกำแพงเพชรกั้น และด้านตะวันตกมีเทือกเขาด้านประเทศเมียนมาร์เป็นแนวขวางกั้นอยู่ ส่วนตรงกลางเป็นพื้นที่ลาดต่ำสู่ทะเลอันดามัน จากลักษณะที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ทำให้มีป่าหลายประเภทเป็นองค์ประกอบทั้งป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ก่อให้เกิดลำห้วยหลายสาย มีน้ำไหลตลอดปี ที่สำคัญได้แก่ คลองน้ำเขียว ห้วยอุ้มผาง ห้วยแม่กระแซ ห้วยยะโม ห้วยแม่ละมุ้ง ห้วยหนองหลวง ห้วยกล้อทอ และห้วยแม่จัน ไหลลงสู่แม่น้ำแม่กลอง (แควใหญ่) จนถึงอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี ป่าแม่กลอง – อุ้มผาง จึงเป็นป่าต้นน้ำลำธารของแม่น้ำแม่กลอง สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 80 – 2,152 เมตร

ภาพที่ 1 ที่ตั้งและอาณาเขตของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก

ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2548)

ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยภูเขาสูงชัน สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบและป่าเบญจพรรณที่ยังค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ และมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ราบของประเทศพม่าสู่ทะเลอันดามัน จึงทำให้อากาศอู่มองมีฝนตกค่อนข้างชุกจนถึงชุกมาก ตั้งแต่เดือนมีนาคมจนถึงเดือนตุลาคม และทำให้ภูมิอากาศเย็นสบายเกือบตลอดปีและอากาศหนาวมากในฤดูหนาว โดยเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู่มอง มีลักษณะภูมิอากาศเช่นเดียวกับสภาพอากาศทั่วไปในภาคเหนือ โดยมี 3 ฤดู คือฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว แต่จะมีอากาศแตกต่างกันมากในแต่ละฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน	จะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	จะเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	จะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์

ทรัพยากรป่าไม้

ป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู่มอง ปกคลุมพื้นที่ร้อยละ 87.40 ประกอบด้วยชนิดป่าที่สำคัญ 4 ชนิด คือ ป่าเต็งรัง ป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ พื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นสภาพป่าที่ถูกแผ้วถาง ลักษณะที่สำคัญ ๆ ของทรัพยากรป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู่มอง มีดังนี้

- ป่าเต็งรัง (*Dry Dipterocarp*) เป็นสังคมพืชป่าผลัดใบชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู่มอง อยู่บริเวณด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่ ป่าเต็งรังมักพบในบริเวณพื้นที่แห้งแล้ง ดินเก็บความชื้นได้ไม่คืนก จึงปรากฏในที่ดินที่เป็นดินทรายจัด ดินตื้น และมีหินผสมอยู่มาก พันธุ์ไม้ที่พบเป็นไม้ในวงศ์ยาง (*Dipterocarpaceae*) ที่มีการผลัดใบในฤดูแล้ง ได้แก่ เต็ง (*Shorea obtuse* Wall.) รัง (*Shorea siamensis* Miq.) ยางกราด (*Dipterocarpus intricatus* Dyer) นอกเหนือจากไม้ในวงศ์ยางแล้ว พันธุ์ไม้ที่พบในป่าชนิดนี้ได้แก่ พะยอม (*Shorea talura* Road.) ตะแบกเลือด (*T. Corticosa* Pierre ex Laness) แดง (*Xylia xylocarpa* Taub.) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz) เป็นต้น

- ป่าเบญจพรรณ (*Mixed Deciduous Forest*) พบบริเวณตอนกลางของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู่มอง สภาพพื้นที่มีทั้งที่ราบและลาดชัน ชนิดไม้ที่สำคัญ ได้แก่ สัก (*Tectona*

grandis Linn.) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* Carib.) เสลา (*Lagerstroemia tomentosa* Presl.) ตะคร้อ (*Schleichera oleosa* Merr.) เป็นต้น

- ป่าดิบเขา (Hill Evergreen Forest) เป็นสังคมพืชที่กระจายอยู่ในพื้นที่ที่มีความสูงเกินกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางขึ้นไป สังคมป่าชนิดนี้จะปกคลุมด้วยเมฆหมอกเป็นส่วนใหญ่ ความชื้นในบรรยากาศสูง ฝนจึงตกชุกกว่าส่วนอื่นของพื้นที่ ป่าชนิดนี้พบบริเวณด้านทิศตะวันออกของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ชนิดไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ก่อใบเลื่อม (*Castanopsis tribuloides* A. DC.) ขุนไม้ (*Prodocarpus nerrifolius* D. Don) อบเชย (*C. iners* Blume) เป็นต้น

- ป่าดิบชื้น (Moist Evergreen Forest) สังคมพืชที่พบในบริเวณที่มีความชื้นสูง พบในบริเวณลุ่มห้วยหรือที่ราบริมลำน้ำสายใหญ่ โดยจะพบป่าชนิดนี้ในบริเวณด้านทิศใต้ของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ป่าดิบชื้นกระจายอยู่เฉพาะช่วงความสูงไม่เกิน 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ชนิดไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนทอง (*Hopea odorata* Roxb) กระบาก (*Anisopteracostata* Korth) กระทุ้ม (*Anthocephalus chinensis* Lamk.) เป็นต้น

ทรัพยากรสัตว์ป่า

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีพื้นที่ติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร - ห้วยขาแข้ง อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ - คลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า และติดต่อกับประเทศพม่า จึงทำให้เป็นพื้นที่แพร่กระจายของสัตว์ป่าจากพื้นที่ใกล้เคียง สัตว์ป่าที่พบในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง แยกตามประเภทได้ดังนี้

- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีจำนวน 59 ชนิดพันธุ์ ใน 25 วงศ์ ในจำนวนนี้มีสัตว์ป่าที่จัดเป็นสัตว์ป่าสงวน 2 ชนิด ได้แก่ เก้งหม้อ (*Muntiacus feaes*) และเลียงผา (*Capricornis sumatraensis*) และสัตว์ชนิดที่หายากอีกหลายชนิด เช่น กระตัง (*Bos gaurus*) ช้างป่า (*Elephas maximus*) เสือโคร่ง (*Panthera tigris*) เสือลายเมฆ (*Neofelis nebulosa*) สมเสร็จ (*Tapirus indicus*) ค่างหงอก (*Presbytis cristata*) และลิงกัง (*Macaca nemestrina*)

- สัตว์จำพวกนก มีจำนวน 200 ชนิดพันธุ์ ใน 51 วงศ์ โดยในจำนวนนี้มีสถานภาพกำลังจะสูญพันธุ์ ได้แก่ นกปากห่าง (*Aenstomus oscitans*) นกอ้ายจ้าว (*Anhinga melanogaster*) ไก่ฟ้าหลังขาว (*Lophura nycthemera*) ไก่ฟ้าหลังเทา (*Lophura leucomelana*) นกเงือกกรามช้าง (*Rhyticeros undulatus*) และนกกก (*Buceros bicornis*)

- สัตว์เลื้อยคลาน จำนวน 62 ชนิดพันธุ์ ใน 10 วงศ์ เช่น ตะพาบน้ำ (*Amyda cartilagines*) กิ้งก่าบินคอสีส้ม (*Draco maculatus*) เป็นต้น

- สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ มีจำนวน 36 ชนิดพันธุ์ ใน 6 วงศ์ พบว่ามีสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์อยู่ ได้แก่ กบทูต (*Rana blythii*)

แหล่งความงามตามธรรมชาติ

เนื่องจากพื้นที่เป็นป่าต้นน้ำ มีน้ำตามลำห้วยไหลตลอดปี และภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน จึงก่อให้เกิดเป็นน้ำตกขนาดเล็กและใหญ่กระจายอยู่ทั่วไป แต่จุดที่น่าสนใจคือ

1. น้ำตกทีลอซู เป็นน้ำตกภูเขาหินปูน ตั้งอยู่บนความสูงจากระดับน้ำทะเล 900 เมตร เกิดจากลำห้วยกล้อทอ มีน้ำไหลตลอดปี ขนาดกว้างของน้ำตก ประมาณ 5 สนามฟุตบอล และสูงประมาณ 100 – 300 เมตร มีน้ำตกหลายชั้น น้ำใสสะอาด และมีความสวยติดอันดับโลก

2. น้ำตกทีลอจ่อ หรือน้ำตกสายฝน ชั้นแรก มีความสูงประมาณ 80 เมตร อยู่บนหน้าผาสูงชัน ชั้นที่ 2 ไหลจากหน้าผาสูงชันตกลงสู่แม่น้ำแม่กลอง สายน้ำแตกกระจายเป็นฝอยดูเหมือนสายฝน ทำให้บริเวณโดยรอบได้รับความชุ่มชื้น มีพืชประเภทมอส และตะไคร่น้ำขึ้นปกคลุมเขียวชอุ่มตลอดทั้งปี

3. น้ำตกทีลอเร เป็นน้ำตกที่อยู่บนโตรกผา มีลักษณะเป็นเพิงผาด้ายถ้ำ ริมลำน้ำแม่กลอง โดยมีลำน้ำสายใหญ่ไหลผ่านหน้าผาสูงชันตกลงสู่ลำน้ำแม่กลอง มีความสูง 80 เมตร ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม

4. ถ้ำตะไค้ะบี เป็นถ้ำที่มีลักษณะทางเดินกว้างลงไปเป็นชั้น ๆ ข้างในมีทางแยกหลายทาง เป็นถ้ำขนาดใหญ่ เพดานถ้ำสูง มีหินงอก หินย้อยสวยงาม และสามารถเดินทะลุถ้ำมาออกที่บ้านแม่กลองใหม่ ความลึกของถ้ำประมาณ 3 กิโลเมตร

5. บึงน้ำเขียว เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ 2 หนองคู่ น้ำจะสีใสจนมีสีเขียว และมีปลาชุกชุม รอบหนองน้ำมีสภาพป่าที่สมบูรณ์

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรียาภรณ์ (2527) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแผนการพัฒนาลำปาง ความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับแผนการพัฒนาลำปางความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เกี่ยวกับตัวแปร เพศ อายุ รายได้ เวลาที่พักผ่อน และระยะเวลาในการเดินทางจากที่อยู่อาศัยพบว่า ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแผนการพัฒนาลำปางความสะดวก ทั้งแผนรวมและแผนแต่ละด้าน แต่สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ ขนาดกลุ่ม และประเภทของกลุ่มเดินทาง มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแผนดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พันทิพา (2530) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนการพัฒนาลำปาง ความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันทางด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ระยะเวลาในการเดินทางจากที่อยู่อาศัย ประเภทของกลุ่มเดินทาง ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งในรอบปี และความสนใจในประเภทของกิจกรรมกลางแจ้งบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันต่อการพัฒนาลำปางความสะดวก แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อแผนการพัฒนาลำปางความสะดวกเฉพาะด้าน

จิรนุช (2534) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแนวนโยบายของรัฐให้เอกชนรับสัมปทานพัฒนาลำปางความสะดวกต่าง ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับแนวคิดการพัฒนาลำปางความสะดวก เช่น การกำหนดเขตสำหรับการพัฒนา ควรระบุชนิด ปริมาณ และขนาดของสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการลงทุนและการให้บริการในอนาคต พบว่าโดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวเห็นด้วยที่จะเปิดโอกาสให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนพัฒนาลำปางความ

สะดวกและให้บริการ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของรัฐ โดยเฉพาะด้านที่พักแรม ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรบางตัวของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันด้วย

อภิวรรณ (2534) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักแรมที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับสภาพทั่วไปของที่พักแรมและส่วนบริการมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ยกเว้นสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำ-ห้องส้วม ปริมาณและคุณภาพของน้ำใช้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจกับสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พักแรมและส่วนบริการในด้านต่าง ๆ ยกเว้นการบริการอาหาร-น้ำดื่ม ความสะอาดของห้องน้ำ-ห้องส้วม และการดูแลรักษาความปลอดภัย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปรับปรุงที่พักแรมและส่วนบริการในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง พาหนะในการเดินทาง ประเภทและสมาชิกในกลุ่มที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักแรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นงนุช (2546) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลบางแสน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลบางแสนในภาพรวม 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลบางแสน โดยการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติเป็นลำดับแรก ในเรื่องการดูแลชายหาด และควรปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณชายหาดบางแสน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาชายฝั่งบางแสน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกที่มาท่องเที่ยวแต่ละครั้ง พบว่า ทุกปัจจัยไม่มีผลต่อความคิดเห็น

ปรีชา (2546) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักทัศนศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติ ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักทัศนศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ส่วนอายุ อาชีพ รายได้ ประสบการณ์การทัศนศึกษา ขนาดของกลุ่มนักทัศนศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ในการทัศนศึกษา

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติ มีผลต่อความคิดเห็นของนักทัศนศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วาชรัตน์ (2546) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความพร้อมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้าที่มีความพร้อมมาก คือ ผาสูงชัน และถ่านหินป้อน ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลทำให้ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความพร้อมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริการต่างๆ และสภาพแวดล้อม ณ อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการท่องเที่ยว

จเรศักดิ์ (2548) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโครงการศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่สวนป่าเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อโครงการศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่สวนป่าเจ็ดคด-โป่งก้อนเส้า อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ได้แก่ รายได้ และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

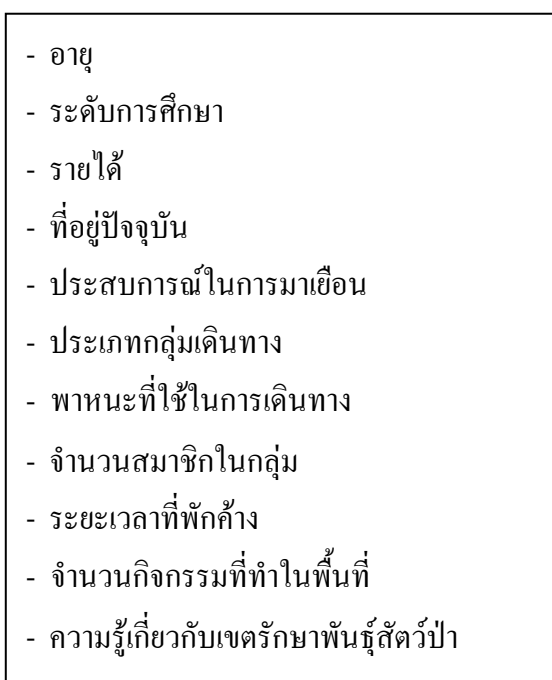
มัลลิการ์ (2548) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาทางกายภาพบริเวณวนอุทยานปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาทางกายภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ภูมิฐานะของนักท่องเที่ยว การศึกษา อาชีพ รายได้ กิจกรรมการท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทางกายภาพ ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก การพักผ่อน และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

จากผลการตรวจเอกสารเพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารต่างๆ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน โดยตัวแปรดังกล่าวประกอบไปด้วยข้อมูลในส่วนของลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และที่อยู่ปัจจุบัน ข้อมูลในส่วนของรูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ประสบการณ์ในการมาเยือน ประเภทกลุ่มเดินทางพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ระยะเวลาที่พักผ่อน กิจกรรมที่ทำในพื้นที่ ตลอดจนความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำมาสรุปและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังกรอบแนวคิดในการวิจัย (ภาพที่ 2)

กรอบแนวคิด

จากการตรวจสอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ผู้มาเยือนที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ผู้มาเยือนที่มีที่อยู่ปัจจุบันต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ผู้มาเยือนที่มีประสบการณ์ในการมาเยือนต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ผู้มาเยือนที่มีประเภทกลุ่มเดินทางต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ผู้มาเยือนที่มีพาหนะที่ใช้ในการเดินทางต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 ผู้มาเยือนที่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 ผู้มาเยือนที่มีระยะเวลาที่พักค้างต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 10 ผู้มาเยือนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 11 ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. เอกสาร ข้อมูลของพื้นที่ศึกษา
2. กล้องถ่ายภาพและอุปกรณ์บันทึกภาพ
3. คอมพิวเตอร์ และ โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
4. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ ประกอบด้วย คำถามปลายเปิด (close-ended question) และคำถามปลายปิด (open-ended question) โดยมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน และที่อยู่ปัจจุบัน

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประสบการณ์ในการเดินทาง ประเภทกลุ่มเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ระยะเวลาที่พักค้าง วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมที่ทำในพื้นที่ และความพึงพอใจโดยรวม

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของกลุ่มตัวอย่าง

โดยรายละเอียดของแบบสอบถามปรากฏตามภาคผนวก ก

วิธีการ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ทำการศึกษา โดยใช้วิธีการตรวจสอบเอกสารจากเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

2.1 การเลือกพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาในครั้งนี้กำหนดให้พื้นที่ศึกษาในการวิจัย คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

2.2 ประชากรและหน่วยในการวิเคราะห์

ประชากร คือ ผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก หน่วยในการวิเคราะห์ครั้งนี้ คือ ปัจเจกบุคคล (individual) หรือผู้มาเยือนแต่ละคนที่มีคุณสมบัติตามนิยามศัพท์ที่กำหนด

2.3 การกำหนดขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยขนาดตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่

n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่าง กำหนดไว้ที่ 0.05

กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยคำนวณจากการใช้สถิติข้อมูลจำนวนผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางในปี 2544 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 24,950 คน แสดงการคำนวณได้ดังนี้

$$n = \frac{24,950}{1+24,950(0.05)^2}$$

$$n = 397$$

จากการคำนวณ ได้ขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ขึ้นค่าจำนวนทั้งสิ้น 397 ตัวอย่าง

2.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากกรอบแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนิยามศัพท์และประเด็นคำถามในการวัดค่าตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งได้แก่ แบบสอบถามผู้มาเยือน

2.5 การทดสอบเครื่องมือ ทำการทดสอบเครื่องมือ ดังนี้

2.5.1 การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอขอคำปรึกษาจากประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามเนื้อหา และครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.5.2 การหาความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (pretest) กับผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ศึกษาจำนวน 30 ชุด จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิธีการของ Cronbach ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่า

สัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (Alpha) ของแบบสอบถามในส่วนของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 0.78 (รายละเอียดตามภาคผนวก ข)

2.5.3 การตรวจสอบความยากเป็นรายข้อในส่วนของความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยความยากในที่นี้คือ สัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ที่ตอบคำถามในแต่ละข้อถูกต้องต่อจำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด โดยเขียนเป็นสูตรดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} P &= \text{ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ} \\ R &= \text{จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ} \\ N &= \text{จำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด} \end{aligned}$$

โดยค่า P ที่ได้ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 – 1 โดยถ้ามีค่ามาก หมายถึงมีผู้ตอบถูกในข้อนั้นมาก แสดงว่าคำถามข้อนั้นง่าย และถ้าค่า P ที่ได้มีค่าน้อย หมายถึงมีคนตอบถูกในข้อนั้นน้อย แสดงว่าคำถามข้อนั้นยาก นอกจากนี้ยังพิจารณาได้จากเกณฑ์ความยากของคำถาม โดยกำหนดค่าอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ดังนี้

คำถามที่มีค่า P เท่ากับ 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นมีความยากปานกลางพอดี

คำถามที่มีค่า P ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างยาก

คำถามที่มีค่า P สูงกว่า 0.50 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างง่าย

คำถามที่มีค่า P ต่ำกว่า 0.20 แสดงว่า คำถามข้อนั้นค่อนข้างง่าย

คำถามที่มีค่า P สูงกว่า 0.80 แสดงว่า คำถามข้อนั้นง่ายเกินไป

โดยรายละเอียดค่าความยากของคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามรายละเอียดในตารางภาคผนวก ค

2.5.4 การทดสอบความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามในส่วนของความรู้เกี่ยวกับ
 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยใช้วิธีการของ Kuder – Richardson ในสูตร K.R. 21 ดังนี้ (พวงรัตน์,
 2543)

$$r_{tt} = \frac{n}{(n-1)} \times 1 - \frac{x(n-x)}{nSt^2}$$

โดยที่

$$\begin{aligned} r_{tt} &= \text{ค่าความเชื่อมั่น} \\ n &= \text{จำนวนข้อ} \\ x &= \text{คะแนนเฉลี่ย} \\ St^2 &= \text{ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด} \end{aligned}$$

แทนค่าในสูตรจะได้

$$\begin{aligned} r_{tt} &= \frac{16}{(16-1)} \times 1 - \frac{10.745(16-10.745)}{16 \times 2.285} \\ &= 0.58 \end{aligned}$$

ดังนั้นจะได้ค่าของการทดสอบความสอดคล้องภายในของความรู้เกี่ยวกับเขต
 รักษาพันธุ์สัตว์ป่า เท่ากับ 0.58 ซึ่งหมายถึงข้อคำถามมีความสอดคล้องภายใน

2.6 การเก็บข้อมูลในภาคสนาม

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบและ
 ปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาและทำการตรวจสอบ
 แบบสอบถามทุกฉบับเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด และจัดกระทำกับข้อมูล

3.1.1 ระดับความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะข้อความเชิงบวกและเชิงลบคละกัน โดยใช้มาตรวัดของ Likert Scale แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

		ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	1
เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	2
ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	3	3
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว นำข้อมูลความคิดเห็นต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มาหาค่าเฉลี่ยและกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้มาเยือนที่มีต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับความคิดเห็นได้ดังนี้

เห็นด้วยมาก	3.68 – 5.00
เห็นด้วยปานกลาง	2.34 – 3.67
เห็นด้วยน้อย	1.00 – 2.33

3.1.2 อายุ กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลอันดับ (ordinal scale) โดยเรียงลำดับอายุ แบ่งเป็น 5 ช่วง ดังนี้

15 – 20 ปี
 21 – 30 ปี
 31 – 40 ปี
 มากกว่า 40 ปี

3.1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลกำหนด (nominal scale) โดยแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ต่ำกว่าอนุปริญญา
 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.4 รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลอันดับ (ordinal scale) โดยแบ่งรายได้ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ต่ำกว่า 10,000 บาท
 10,000 - 29,999 บาท
 30,000 - 49,999 บาท
 50,000 บาท ขึ้นไป

3.1.5 ที่พักอาศัยในปัจจุบัน กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลกำหนด (nominal scale) โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

จังหวัดที่ตั้งของแหล่งและพื้นที่ใกล้เคียง
 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
 จังหวัดอื่น ๆ

3.1.6 ประสบการณ์ในการมาเยือน กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลอันดับ (ordinal scale) โดยแบ่งค่าจริงจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ไม่เคยเดินทางมาเยือน

เคยเดินทางมาเยือน

3.1.7 ประเภทกลุ่มเดินทาง กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลกำหนด (nominal scale) โดยแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มครอบครัว

กลุ่มเพื่อน

กลุ่มผสม

เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว

3.1.8 พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลกำหนด (nominal scale) โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

รถยนต์ส่วนตัว

รถเช่า/เหมารถมา

รถของ ผู้ประกอบการนำเที่ยว

3.1.9 จำนวนสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลอันดับ (ordinal scale) โดยแบ่งค่าจริงจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออกเป็น 4 ช่วง ดังนี้

1 - 5 คน

6 - 10 คน

11 - 15 คน

มากกว่า 15 คน

3.1.10 ระยะเวลาที่พักค้าง กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลอันดับ (ordinal scale) โดยแบ่งค่าจริงจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

พักค้าง 1 คืน

พักค้างตั้งแต่ 2 คืน ขึ้นไป

3.1.11 จำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่ กำหนดระดับในการวัดแบบสเกลอันดับ (ordinal scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ทำกิจกรรมน้อย (1 - 4 กิจกรรม)

ทำกิจกรรมปานกลาง (5 - 8 กิจกรรม)

ทำกิจกรรมมาก (9 - 12 กิจกรรม)

3.1.12 ระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ใช้ค่าจริงจากการตอบแบบสอบถามของผู้มาเยือน มีจำนวน 16 ข้อ และกำหนดค่าคะแนน คือ

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ตอบผิดให้ 0 คะแนน

แล้วทำการจัดระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือนเป็น 2 ระดับ โดยใช้ค่ากลางเป็นเกณฑ์แบ่ง ดังนี้

คะแนน 1 – 10 มีระดับความรู้ต่ำ

คะแนน 11 – 16 มีระดับความรู้สูง

3.2 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistic) โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร และรูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การทดสอบสมมติฐาน (hypothesis testing) โดยใช้วิธีการทางสถิติแบบ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม และแบบ F-test เพื่อทดสอบความแปรปรวนและค่าเฉลี่ยที่จำแนกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลและวิจารณ์

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า : กรณีศึกษา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือน

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน

จากการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก มีสัดส่วนของเพศหญิงและเพศชายใกล้เคียงกัน โดยพบว่าเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.5 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.5 มีอายุเฉลี่ย 31 ปี และเมื่อแบ่งตามช่วงอายุพบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาได้แก่ อายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.3 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.3 รองลงมาได้แก่จบการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 10.3 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.0 รองลงมาได้แก่อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 16.5 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ย 19,705.48 บาท และเมื่อแบ่งตามช่วงระดับรายได้พบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,000 - 29,999 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาได้แก่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.0 และผู้มาเยือนมีที่พักอาศัยปัจจุบันอยู่ใน

กรุงเทพมหานครมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาได้แก่ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.0
รายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร

(n = 400)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	178	44.5
หญิง	222	55.5
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 25 ปี	81	20.3
25 - 34 ปี	219	54.8
35 - 44 ปี	74	18.5
45 - 54 ปี	21	5.3
55 ปี ขึ้นไป	5	1.3
$\bar{X} = 30.675$ $SD = 7.855$		
<u>ระดับการศึกษาสูงสุด</u>		
ประถมศึกษา	6	1.5
มัธยมต้นหรือเทียบเท่า	6	1.5
มัธยมปลายหรือเทียบเท่า	37	9.3
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	41	10.3
ปริญญาตรี	281	70.3
สูงกว่าปริญญาตรี	29	7.3
<u>อาชีพหลัก</u>		
นักเรียน/นักศึกษา	49	12.3
รับราชการ	66	16.5
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	21	5.3
พนักงานบริษัทเอกชน	184	46.0
กิจการส่วนตัว	50	12.5
พ่อค้า/นักธุรกิจ	9	2.3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน	ร้อยละ
<u>อาชีพ (ต่อ)</u>		
เกษตรกร	1	0.3
อื่น ๆ (รับจ้าง, แม่บ้าน)	20	5.0
<u>รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน</u>		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	92	23.0
10,000 - 29,999 บาท	232	58.0
30,000 - 49,999 บาท	48	12.0
50,000 บาท ขึ้นไป	28	7.1
$\bar{X} = 19705.48$ $SD = 21391.68$		
<u>ที่พักอาศัยในปัจจุบัน</u>		
จังหวัดที่ตั้งของแหล่ง (ตาก)	9	2.3
กรุงเทพมหานคร	204	51.0
ปริมณฑล	38	9.5
ภาคเหนือ	23	5.8
ภาคกลาง (ตะวันออก + ตะวันตก)	112	28.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7	1.8
ภาคใต้	7	1.8

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือน

จากการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนไม่เคยเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.8 รองลงมาได้แก่เคยเดินทางมาเยือน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.5 โดยเดินทางมากับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.8 รองลงมาได้แก่กลุ่มผสมระหว่างครอบครัวและเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 13.3 โดยพาหนะที่ผู้มาเยือนใช้ในการเดินทางส่วนใหญ่คือรถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาได้แก่รถยนต์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 38.8 ผู้มาเยือนมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเฉลี่ย 9 คน โดยเมื่อจำแนกขนาดกลุ่มออกเป็นช่วงชั้นพบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 6 - 10 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมาได้แก่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 11 -

15 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่พักค้างในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาได้แก่พักค้างตั้งแต่ 2 คืน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.3 ในส่วนของวัตถุประสงค์ในการเดินทางพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อพิสูจน์ความงดงามและยิ่งใหญ่ของน้ำตกทีลอซูมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.8 รองลงมาได้แก่เพื่อการได้ผจญภัย/ได้รับประสบการณ์ที่ตื่นเต้น/ท้าทาย คิดเป็นร้อยละ 62.0 ในส่วนของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางจากเพื่อนฝูง/คนรู้จักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.8 รองลงมาได้แก่รับรู้ข้อมูลจากนิตยสารการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 52.0 ด้านกิจกรรมที่ทำในพื้นที่พบว่ากิจกรรมที่ผู้มาเยือนประกอบในพื้นที่มากที่สุดได้แก่การเที่ยวชมน้ำตก/เล่นน้ำตก คิดเป็นร้อยละ 98.8 รองลงมาได้แก่การกางเต็นท์พักแรม/ตั้งแคมป์ คิดเป็นร้อยละ 83.0 และในส่วนของความพึงพอใจโดยรวมพบว่าผู้มาเยือนมีความพึงพอใจต่อการเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางในระดับพอใจ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมาได้แก่พอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 34.5 รายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือน จำแนกตามรูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว

(n = 400)

รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
<u>ประสบการณ์ในการมาเยือน</u>		
ไม่เคยมาเยือน	359	89.8
เคย 1 ครั้ง	30	7.5
ตั้งแต่ 2 ครั้ง ขึ้นไป	11	2.8
$\bar{X} = 0.140$ SD = 0.470		
<u>ประเภทกลุ่มเดินทาง</u>		
กลุ่มครอบครัว	37	9.3
กลุ่มเพื่อน	271	67.8
กลุ่มผสมระหว่างครอบครัวและเพื่อน	53	13.3
เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว	39	9.8
<u>พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง</u>		
รถยนต์ส่วนตัว	155	38.8
รถเช่า/เหมารถมา	66	16.5
รถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยว	179	44.8

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
<u>จำนวนสมาชิกในกลุ่ม</u>		
น้อยกว่า 6 คน	94	23.5
6 - 10 คน	158	39.5
11 - 15 คน	124	31.0
16 - 20 คน	12	3.0
มากกว่า 20 คน	12	3.0
$\bar{X} = 9.145$ $SD = 4.429$		
<u>ระยะเวลาที่พักผ่อน</u>		
ไม่มีการพักผ่อน	18	4.5
พักผ่อน 1 คืน	253	63.3
พักผ่อนตั้งแต่ 2 คืน ขึ้นไป	129	32.3
$\bar{X} = 1.300$ $SD = 0.588$		
<u>วัตถุประสงค์ในการเดินทาง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>		
เพื่อพิสูจน์ความงมงายและยิ่งใหญ่ของน้ำตกที่ลอสชู	371	92.8
เพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมในเมืองเข้ามาสู่พื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ	149	37.3
เพื่อมีโอกาสได้พบเห็นสัตว์ป่าในสภาพพื้นที่ธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์	82	20.5
เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ/สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	70	17.5
เพื่อเป็นการทดสอบสมรรถภาพของร่างกาย/ฝึกความอดทน	87	21.8
เพื่อการได้ผจญภัย/ได้รับประสบการณ์ที่ตื่นเต้น/ท้าทาย	248	62.0
เพื่อใช้เวลาว่างร่วมกับญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง หรือคนใกล้ชิด	181	45.3
เพื่อการศึกษาวิจัย/ภาระหน้าที่การงาน	11	2.8
อื่น ๆ (พักผ่อน, ศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ฯลฯ)	15	3.8

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
<u>การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>		
โทรทัศน์	186	46.5
วิทยุ	15	3.8
นิตยสารการท่องเที่ยว	208	52.0
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	34	8.5
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	116	29.0
เพื่อนฝูง/คนรู้จัก	271	67.8
Internet	174	43.5
อื่น ๆ (หนังสือพิมพ์)	6	1.5
<u>กิจกรรมที่ทำในพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>		
เที่ยวชมน้ำตก/เล่นน้ำตก	395	98.8
พายเรือ/ล่องเรือ/ล่องแพ/ล่องแก่ง	208	52.0
เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	150	37.5
ดูนก/ส่องสัตว์	32	8.0
กางเต็นท์พักแรม/ตั้งแคมป์	332	83.0
พักผ่อนกับธรรมชาติ	223	55.8
ถ่ายรูป/ถ่ายวิดีโอ	292	73.0
เที่ยวชมถ้ำ/ศึกษาธรณีชั้นฐาน	47	11.8
ชมทิวทัศน์/ชมพระอาทิตย์ขึ้น/ตก	170	42.5
ดูดาว/ท้องฟ้า	84	21.0
ปิกนิก/รับประทานอาหาร	211	52.8
ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น	42	10.5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความพึงพอใจโดยรวม</u>		
พอใจมาก	138	34.5
พอใจ	223	55.8
เฉย ๆ	20	5.0
ไม่พอใจ	3	0.8
ไม่พอใจอย่างมาก	16	4.0

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามในลักษณะข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ รวมทั้งสิ้น 16 ข้อความ โดยเป็นข้อความเชิงบวก จำนวน 8 ข้อความ ได้แก่ข้อความที่ 2, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 15 และข้อความเชิงลบ จำนวน 8 ข้อความ ได้แก่ข้อความที่ 1, 3, 6, 8, 9, 13, 14, 16 โดยผลการศึกษาพบว่า

ข้อความที่ 1 “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่อนุรักษ์รูปแบบหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวโดยตรง” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 89.5

ข้อความที่ 2 “หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยตรงคือ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 81.3 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 18.8

ข้อความที่ 3 “การนำสุนัขหรือสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เข้ามาในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นสิ่งที่ไม่อนุญาตให้กระทำได้” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 95.3 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 4.8

ข้อความที่ 4 “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อที่สัตว์ป่าในพื้นที่ดังกล่าวจะได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ

และมีโอกาสกระจายจำนวนออกไปในพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” ผู้มาเยือนตอบ ถูก คิดเป็นร้อยละ 84.0 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 16.0

ข้อความที่ 5 “การเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการ ศึกษาวิจัย หรือเพื่อการท่องเที่ยว ผู้ที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์จะต้องทำหนังสือเพื่อขออนุญาตต่อ หน่วยงานที่รับผิดชอบทุกครั้ง” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 69.0 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 31.0

ข้อความที่ 6 “การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ได้ส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิด ความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติแต่อย่างใด” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 48.8 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 51.3

ข้อความที่ 7 “เมื่อมองในแง่ของกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการ ท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดแย้งต่อกฎหมาย” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 67.5 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 32.5

ข้อความที่ 8 “เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ได้มีอำนาจโดยตรง ในการสั่งให้นักท่องเที่ยวที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบออกจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 45.0 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 55.0

ข้อความที่ 9 “พื้นที่ที่เหมาะสมที่จะจัดตั้งให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องเป็นพื้นที่ที่มี สัตว์ป่าชุมและหายาก และเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางธรรมชาติโดดเด่นที่เอื้อต่อการ ใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการ/การท่องเที่ยว” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 89.5 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 10.5

ข้อความที่ 10 “ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลใดกระทำการ อันใดที่จะก่อให้เกิดเสียงดังรบกวนต่อผู้อื่นและสัตว์ป่า เช่น เล่นดนตรี” ผู้มาเยือนตอบถูก คิด เป็นร้อยละ 74.8 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 25.3

ข้อความที่ 11 “พื้นที่ที่จะประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ใน กรรมสิทธิ์ครอบครองของบุคคลใดที่ไม่ใช่ของภาครัฐ” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 89.3 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 10.8

ข้อความที่ 12 “พื้นที่ธรรมชาติที่ถูกประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะเป็นพื้นที่ที่ถูกคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 87.0 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 13.0

ข้อความที่ 13 “ในการเดินทางเข้าไปยังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยสามารถทำการเก็บตัวอย่าง พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 70.5 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 29.5

ข้อความที่ 14 “การนำสัตว์ป่าจากภายนอกเข้าไปปล่อยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเป็นการช่วยในการขยายพันธุ์และอนุรักษ์สัตว์ป่าชนิดนั้น ๆ อีกทางหนึ่งด้วย” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 66.8 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 33.3

ข้อความที่ 15 “หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สามารถดำเนินการปิดพื้นที่ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้โดยไม่ต้องออกกฎหมาย” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 33.8 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 66.3

ข้อความที่ 16 “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยต่างก็เป็นพื้นที่อนุรักษ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดการที่ไม่แตกต่างกัน” ผู้มาเยือนตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 61.8 ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 38.3

จากประเด็นความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าข้างต้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้านหลัก ๆ คือประเด็นความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับหลักการในข้อที่ 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 16 และประเด็นความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับกฎระเบียบในข้อที่ 3, 5, 8, 10, 13, 14, 15 ซึ่งจากผลการศึกษารูปได้ว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับหลักการในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 69.3 และมีความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับกฎระเบียบในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 90.8 ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบที่ดีกว่า

โดยสรุป ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้โดยรวมเกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในระดับสูง กล่าวคือผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง คือได้คะแนนตั้งแต่ 11 - 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.0 และมีความรู้ในระดับต่ำ คือได้คะแนนตั้งแต่ 1 - 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 42.0 รายละเอียดในตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ข้อความ	(n = 400)	
	ตอบถูก ร้อยละ (คน)	ตอบผิด ร้อยละ (คน)
1. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่อนุรักษ์รูปแบบหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวโดยตรง	61.8 (247)	38.3 (153)
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยตรงคือ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	10.5 (42)	89.5 (358)
3. การนำสุนัขหรือสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เข้ามาในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นสิ่งที่ไม่สมควรให้กระทำ	81.3 (325)	18.8 (75)
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อที่สัตว์ป่าในพื้นที่ดังกล่าวจะได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติและมีโอกาสกระจายจำนวนออกไปในพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	95.3 (381)	4.8 (19)
5. การเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวิจัย หรือเพื่อการท่องเที่ยว ผู้ที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์จะต้องทำหนังสือเพื่อขออนุญาตต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบทุกครั้ง	84.0 (336)	16.0 (64)
6. การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ได้ส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติแต่อย่างใด	69.0 (276)	31.0 (124)
7. เมื่อมองในแง่ของกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดแย้งต่อกฎหมาย	48.8 (195)	51.3 (205)
8. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ได้มีอำนาจโดยตรงในการสั่งให้นักท่องเที่ยวที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบออกจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้	67.5 (270)	32.5 (130)
9. พื้นที่ที่เหมาะสมที่จะจัดตั้งให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องเป็นพื้นที่ที่มีสัตว์ป่าชุกชุมและหายาก และเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางธรรมชาติโดดเด่นที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ / การท่องเที่ยว	45.0 (180)	55.0 (220)
10. ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามไม่ให้นักท่องเที่ยวหรือนุคคลใดกระทำการอันใดที่จะก่อให้เกิดเสียงดังรบกวนต่อผู้อื่นและสัตว์ป่า เช่น เล่นดนตรี	89.5 (358)	10.5 (42)
11. พื้นที่ที่จะประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ในกรรมสิทธิ์ครอบครองของบุคคลใดที่ไม่ใช่ของภาครัฐ	74.8 (299)	25.3 (101)
12. พื้นที่ธรรมชาติที่ถูกประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะเป็นพื้นที่ที่ถูกคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535	89.3 (357)	10.8 (43)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด
	ร้อยละ (คน)	ร้อยละ (คน)
13. ในการเดินทางเข้าไปยังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยสามารถทำการเก็บตัวอย่าง พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่	87.0 (348)	13.0 (52)
14. การนำสัตว์ป่าจากภายนอกเข้าไปปล่อยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเป็นการช่วยในการขยายพันธุ์และอนุรักษ์สัตว์ป่าชนิดนั้น ๆ อีกทางหนึ่งด้วย	70.5 (282)	29.5 (118)
15. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สามารถดำเนินการปิดพื้นที่ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย	66.8 (267)	33.3 (133)
16. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยต่างก็เป็นพื้นที่อนุรักษ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดการที่ไม่แตกต่างกัน	33.8 (135)	66.3 (265)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(n = 400)

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับสูง (11 – 16 คะแนน)	232	58.0
ระดับต่ำ (1 – 10 คะแนน)	168	42.0
$\bar{X} = 10.745$; $SD = 0.4942$		

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยครอบคลุมประเด็นของความคิดเห็น 4 ด้าน ได้แก่ ความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของพื้นที่ (ข้อ 1-8) ความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยว (ข้อ 9-18) ความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยว (ข้อ 19-25) และความคิดเห็นต่อความเหมาะสมต่อการเปิดรองรับการท่องเที่ยว (ข้อ 26-28) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคือใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัววัดระดับความคิดเห็นของผู้มาเยือน โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00) เห็นด้วยปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67) และเห็นด้วยน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33) สามารถแยกอธิบายในแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านสภาพทั่วไปของพื้นที่ พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.128) หมายถึง ผู้มาเยือนเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้านสภาพทั่วไปของพื้นที่ในระดับปานกลาง โดยผู้มาเยือนเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นและมีความสวยงาม เช่น น้ำตกทีลอซู ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะเข้ามาเยี่ยมชม” มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.588) รองลงมาได้แก่ข้อความที่ว่า “สภาพป่าไม้และพืชพรรณโดยรอบบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.160) และผู้มาเยือนเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความที่ว่า “ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความสะอาด และมีปริมาณน้ำใช้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.500) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่เล็งเห็นว่าสภาพทั่วไปของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความสวยงาม อุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลาย แต่อย่างไรก็ตามประเด็นความคิดเห็นในด้านดังกล่าวข้างต้นยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ นั่นก็คือปัญหาเกี่ยวกับความสะอาดและความพอเพียงของห้องอาบน้ำ / ห้องสุขา ซึ่งตรงกับข้อมูลจากการสังเกตของผู้วิจัยที่พบว่าห้องน้ำภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางขาดการดูแลเรื่องของความสะอาดและปริมาณน้ำใช้ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มาเยือน

ด้านแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยว พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.870) หมายถึง ผู้มาเยือนเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้านแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยวในระดับสูง โดยผู้มาเยือนเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางควรตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และควรมีทักษะในเรื่องของความรู้ ระวังถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่และสัตว์ป่า” มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.583) รองลงมาได้แก่ข้อความที่ว่า “ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้มีความรู้และทักษะในการสื่อความหมายเพื่อสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.483) และผู้มาเยือนเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความที่ว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรลดความเข้มงวดในเรื่องของการบังคับใช้กฎระเบียบจากเจ้าหน้าที่ เช่น เรื่องการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่พึงพอใจ” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.688) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการพื้นที่และนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการ

ควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับพื้นที่ และประเด็นสุดท้ายในส่วนของความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งผลปรากฏว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ลดความเข้มงวดลง ทั้งนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าในสภาพปัจจุบันเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางไม่ค่อยมีความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎระเบียบอยู่แล้ว สังเกตได้จากการพบเห็นผู้มาเยือนที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของพื้นที่จำนวนมาก เช่น การนำสัตว์เลี้ยงเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงกับพื้นที่ได้

ด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยว พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลางก่อนไปทางต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.365) ผู้มาเยือนเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยผู้มาเยือนเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ร่องรอยการขีดเขียนต้นไม้ หรือขยะในบริเวณต่าง ๆ” มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.270) รองลงมาได้แก่ข้อความที่ว่า “นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางสามารถรับรู้ได้ถึงผลกระทบจากนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น เสียงดังรบกวน” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.080) และผู้มาเยือนเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความที่ว่า “การเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐต้องการรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.353) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการท่องเที่ยวหรือนันทนาการส่งผลกระทบต่อพื้นที่ทั้งทางด้านชีวกายภาพและด้านสังคมจิตวิทยาอย่างชัดเจนซึ่งจะพบเห็นได้จากร่องรอยผลกระทบบริเวณต้นไม้หรือดิน ซึ่งเกิดจากสภาพการใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานานและจากพฤติกรรมทำลายของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนบางกลุ่ม ตลอดจนการรบกวนจากผู้มาเยือนบางกลุ่มที่อาจมีพฤติกรรมส่งเสียงดังรบกวน

ด้านความเหมาะสมต่อการเปิดรองรับการท่องเที่ยว พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.020) ผู้มาเยือนเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าด้านความเหมาะสมต่อการเปิดรองรับการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยผู้มาเยือนเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “เมื่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักการและกฎหมาย ดังนั้นควรพิจารณาปรับเปลี่ยนพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบอื่น เช่น อุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวได้โดยตรง” มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.323) รองลงมาได้แก่ข้อความที่ว่า “เมื่อไม่สามารถที่จะควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวได้ ก็สมควรที่จะไม่ให้เปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นสถานที่ท่องเที่ยว” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.318) และผู้มาเยือนเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความที่ว่า “เมื่อพิจารณาจากหลักการและกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเพื่อการท่องเที่ยวถือเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดกับหลักการและกฎหมาย ดังนั้นจึงไม่สมควรที่จะส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง” (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.948) จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้มาเยือนเล็งเห็นถึงปัญหาจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวซึ่งถือว่ามีผลกระทบต่อหลักการและวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ตลอดจนเล็งเห็นถึงความสำคัญของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งอาจมีแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายแนวทาง เช่น การปิดพื้นที่ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์ หรือการปรับเปลี่ยนพื้นที่บางบริเวณให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบอื่น

เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.191) รายละเอียดในตารางที่ 5 - 6

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
ด้านสภาพทั่วไปของพื้นที่	3.128	เห็นด้วยปานกลาง
ด้านแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยว	3.870	เห็นด้วยมาก
ด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยว	2.365	เห็นด้วยปานกลาง
ด้านความเหมาะสมต่อการเปิดรองรับการท่องเที่ยว	3.020	เห็นด้วยปานกลาง
ความคิดเห็นรวมทั้ง 4 ด้าน	3.191	เห็นด้วยปานกลาง

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้มาเยือนจำแนกตามความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(n = 400)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ทั้งเห็นด้วย และไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
1. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นและมีความสวยงาม เช่น น้ำตกทีลอซู ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะเข้ามาเยี่ยมชม	62.8 (251)	33.5 (134)	3.5 (14)	0.3 (1)	- (-)	4.588	0.573
2. สภาพป่าไม้และพืชพรรณโดยรอบบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก	35.3 (141)	48.8 (195)	13.0 (52)	2.8 (11)	0.3 (1)	4.160	0.767
3. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี	19.3 (77)	51.0 (204)	17.5 (70)	9.5 (38)	2.8 (11)	3.745	0.966
4. สถานที่พักผ่อนบริเวณที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางและบริเวณใกล้เคียงมีเพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก	16.8 (67)	52.0 (208)	16.8 (67)	12.3 (49)	2.3 (9)	3.688	0.965
5. เส้นทางถนนเข้าสู่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความเสื่อมโทรม การเดินทางเข้าถึงทำได้ยากลำบาก	36.8 (147)	35.0 (140)	17.0 (68)	7.3 (29)	4.0 (16)	3.933	1.089
6. ห้องอาบน้ำ / ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่พักผ่อนภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	38.8 (155)	30.3 (121)	19.3 (77)	9.0 (36)	2.8 (11)	3.933	1.089
7. ห้องอาบน้ำ / ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความสะอาด และมีปริมาณน้ำใช้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.3 (13)	19.3 (77)	25.0 (100)	29.3 (117)	23.3 (93)	2.500	1.139
8. ร้านค้า / ร้านอาหาร สำหรับบริการนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	27.0 (108)	40.8 (163)	19.3 (77)	10.8 (43)	2.3 (9)	3.795	1.027

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ทั้งเห็นด้วย และไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
9. รูปแบบของการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในเรื่องของการศึกษาธรรมชาติเป็นหลัก เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	46.0 (184)	42.5 (170)	9.0 (36)	2.3 (9)	0.3 (1)	4.318	0.750
10. นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และควรมีทักษะในเรื่องของความรู้ระดับถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่และสัตว์ป่า	64.8 (259)	30.5 (122)	3.8 (15)	0.3 (1)	0.8 (3)	4.583	0.651
11. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรลดความเข้มงวดในเรื่องของการบังคับใช้กฎระเบียบจากเจ้าหน้าที่ เช่น เรื่องการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่พึงพอใจ	10.5 (42)	20.5 (82)	20.3 (81)	24.8 (99)	24.0 (96)	2.688	1.319
12. การเก็บค่าบริการทางการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เช่น ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าเขต หรือค่าธรรมเนียมในการกางเต็นท์ อยู่ในระดับที่เหมาะสมแล้ว	25.0 (100)	57.8 (231)	13.0 (52)	2.8 (11)	1.5 (6)	4.020	0.791
13. การท่องเที่ยวแบบมวลชน / การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะจำนวนมาก (Mass Tourism) เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เนื่องจากสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่ได้เป็นจำนวนมากในคราวเดียวกัน	15.8 (63)	36.8 (147)	27.3 (109)	13.8 (55)	6.5 (26)	3.415	1.107
14. ควรมีการควบคุมจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอย่างเข้มงวด เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบาง เกิดผลกระทบได้ง่าย	41.0 (164)	46.8 (187)	9.8 (39)	2.0 (8)	0.5 (2)	4.258	0.753

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ทั้งเห็นด้วย และไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
15. ควรจัดรูปแบบของการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้มีรูปแบบเดียวกัน กับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	19.3 (77)	45.5 (182)	17.5 (70)	12.0 (48)	5.8 (23)	3.605	1.101
16. ควรมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้ชัดเจน เพื่อที่จะเป็นการจำกัดขอบเขตของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และเป็นการ สงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ถูกรบกวนมากเกินไป	43.8 (175)	48.5 (194)	5.5 (22)	1.8 (7)	0.5 (2)	4.333	0.706
17. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้มีความรู้และทักษะ ในการสื่อความหมายเพื่อสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญ ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	54.8 (219)	39.3 (157)	5.8 (23)	- (-)	0.3 (1)	4.483	0.629
18. ควรมีการศึกษาและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอย่างเร่งด่วน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และการจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	48.8 (195)	44.8 (179)	6.0 (24)	- (-)	0.5 (2)	4.413	0.651
19. การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ซึ่ง นักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ร่องรอยการขีดเขียนต้นไม้ หรือขยะใน บริเวณต่าง ๆ	44.5 (178)	41.0 (164)	11.8 (47)	2.5 (10)	0.3 (1)	4.270	0.783

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ทั้งเห็นด้วย และไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
20. การเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี	26.8 (107)	41.3 (165)	21.3 (85)	7.8 (31)	3.0 (12)	3.810	1.013
21. การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง อาจส่งผลให้สัตว์ป่าเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการคุ้ยถังขยะ หรือขโมยของจากนักท่องเที่ยว เป็นต้น	28.5 (114)	42.5 (170)	18.8 (75)	8.8 (35)	1.5 (6)	3.878	0.972
22. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางสามารถรับรู้ได้ถึงผลกระทบจากนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น เสียงดังรบกวน	33.0 (132)	46.8 (187)	16.3 (65)	3.3 (13)	0.8 (3)	4.080	0.828
23. การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป	30.8 (123)	42.3 (169)	21.5 (86)	4.8 (19)	0.8 (3)	3.975	0.884
24. การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางถือเป็นการคุกคามต่อสัตว์ป่า และถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จนในที่สุดอาจส่งผลให้เกิดการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าบางชนิด	22.0 (88)	38.5 (154)	27.5 (110)	11.5 (46)	0.5 (2)	3.700	0.955
25. การเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นผลมาจากกาที่ภาครัฐต้องการรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ	14.0 (56)	33.3 (133)	29.5 (118)	20.5 (82)	2.8 (11)	3.353	1.042

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ความคิดเห็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ทั้งเห็นด้วย และไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
26. เมื่อไม่สามารถที่จะควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวได้ ก็สมควรที่จะไม่ให้เปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางเป็นสถานที่ท่องเที่ยว	17.5 (70)	29.3 (117)	28.3 (133)	17.5 (70)	7.5 (30)	3.318	1.171
27. เมื่อพิจารณาจากหลักการและกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางเพื่อการท่องเที่ยวถือเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดกับหลักการและกฎหมาย ดังนั้นจึงไม่สมควรที่จะส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง	8.5 (34)	22.0 (88)	34.8 (139)	25.3 (101)	9.5 (38)	2.948	1.092
28. เมื่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักการและกฎหมาย ดังนั้นควรพิจารณาปรับเปลี่ยนพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบอื่น เช่น อุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวได้โดยตรง	12.8 (51)	33.3 (133)	35.3 (141)	11.0 (44)	7.8 (31)	3.323	1.078
29. ไม่ควรเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางต่อไป	2.5 (10)	7.5 (30)	24.5 (98)	36.8 (147)	28.8 (115)	2.183	1.013

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก ประกอบด้วยตัวแปรต้นจำนวน 12 ตัวแปร ผลของการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้มาเยือนที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 15 – 20 ปี เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2517 รองลงมาได้แก่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 – 40 ปี 21 - 30 ปี 31 – 40 ปี และ มากกว่า 40 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.1948 3.1943 และ 3.1279 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.451$; $Sig = 0.228$) (ตารางที่ 7) ทั้งนี้จากการสังเกตในพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่าผู้มาเยือนที่เดินทางท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีทุก ๆ ช่วงของอายุ โดยจะพบเห็นตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงวัยชรา ซึ่งเดินทางเพื่อมาท่องเที่ยวเหมือนกัน ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำแนกตามอายุ

(n = 400)						
อายุ	n	\bar{X}	SD	F	Sig	
15 – 20 ปี	21	3.2517	8.1944			
21 – 30 ปี	213	3.1943	6.6356			
31 – 40 ปี	123	3.1948	7.0540			
มากกว่า 40 ปี	43	3.1279	5.4913			
				1.451	0.228	

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้มาเยือนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2014 รองลงมาได้แก่ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.1983 3.1411 และ 3.1392 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.222$; $Sig = 0.301$) (ตารางที่ 8) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่ได้แสดงให้เห็นว่าจะต้องมีความแตกต่างทางด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ยกตัวอย่างเช่น ผู้มาเยือนที่จบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีก็อาจมีความเข้าใจเหมือนกับผู้มาเยือนที่จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า โดยอาจมีความเข้าใจว่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่จัดตั้งมาเพื่อการท่องเที่ยวเหมือนกัน กล่าวโดยสรุปคือ ความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	SD	F	Sig
ต่ำกว่าอนุปริญญา	49	3.1983	7.3685		
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	41	3.1411	5.5989		
ปริญญาตรี	281	3.2014	6.7804		
สูงกว่าปริญญาตรี	29	3.1392	6.8470		
				1.222	0.301

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้มาเยือนที่มีรายได้ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวใน
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วง
30,000 – 49,999 บาท เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย
ของความคิดเห็นต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเท่ากับ 3.2046 รองลงมา
ได้แก่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 29,999 บาท และ 50,000 บาท ขึ้นไป
โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.1988 3.1860 และ 3.1747 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบ
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 0.157$; $Sig = 0.925$) (ตารางที่ 9) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเดินทางท่องเที่ยว
ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางในปัจจุบันไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก ดังนั้นผู้มาเยือน
ที่มีรายได้ต่ำและผู้มาเยือนที่มีรายได้สูงจึงมีความสามารถในการเดินทางเพื่อท่องเที่ยวได้ไม่แตกต่าง
กัน ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นว่าผู้มาเยือนที่มีรายได้ตั้งแต่หลักพันบาทจนถึงหลักแสนบาท มีความ
คิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
จำแนกตามรายได้

(n = 400)					
รายได้	n	\bar{X}	SD	F	Sig
ต่ำกว่า 10,000 บาท	92	3.1988	7.0154		
10,001 – 29,999 บาท	232	3.1860	6.5307		
30,000 – 49,999 บาท	48	3.2046	7.3187		
50,000 บาท ขึ้นไป	28	3.1747	7.0519		
				0.157	0.925

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้มาเยือนที่มีที่อยู่ปัจจุบันต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวใน
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างด้านที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นต่อการ
ท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัย
อยู่ในจังหวัดที่ตั้งของแหล่งและพื้นที่ใกล้เคียง เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2254
รองลงมาได้แก่กรุงเทพและปริมณฑล และจังหวัดอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ
3.2079 และ 3.1564 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test
พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 2.228$; $Sig = 0.109$) (ตาราง
ที่ 10) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้มาเยือนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางและ
พื้นที่ใกล้เคียงมีความต้องการในการส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของ
ตนเอง เปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่เชิดหน้าชูตาของจังหวัดหรือภูมิภาคของตนเอง แต่อย่างไรก็ดีผู้มา
เยือนที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เป็นผู้มาเยือนที่เดินทางมาจากจังหวัดหรือ
ภูมิภาคอื่นเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะมีความต้องการในการเดินทางเพื่อท่องเที่ยวเหมือน ๆ กัน ดังนั้นจึง
อาจส่งผลให้มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์
ป่าจำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน

(n = 400)

ที่อยู่ปัจจุบัน	n	\bar{X}	SD	F	Sig
จังหวัดที่ตั้งของแหล่งและพื้นที่ใกล้เคียง	16	3.2254	6.2686		
กรุงเทพและปริมณฑล	242	3.2079	7.1264		
จังหวัดอื่น ๆ	142	3.1564	6.0620		
				2.228	0.109

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้มาเยือนที่มีประสบการณ์ในการมาเยือนต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างด้านประสบการณ์ในการมาเยือนของกลุ่มตัวอย่างกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.1931 รองลงมาได้แก่เคยเดินทางมาเยือน มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.1664 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี t-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 1.336$; $Sig = 0.502$) (ตารางที่ 11) จากผลการศึกษาพบว่าผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นครั้งแรกจะเห็นด้วยกับการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวมากกว่าผู้มาเยือนที่เคยเดินทางมาแล้ว ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความประทับใจที่ได้สัมผัสกับน้ำตกที่ลือชู่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีความสวยงามและยิ่งใหญ่ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้มาเยือนที่เคยเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางแล้ว และเดินทางมาซ้ำ แสดงให้เห็นว่าผู้มาเยือนก็มีความประทับใจในพื้นที่เช่นเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเดินทางกลับมายังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอีกครั้ง ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามประสบการณ์ในการมาเยือน

(n = 400)

ประสบการณ์ในการมาเยือน	n	\bar{X}	SD	t	Sig
ไม่เคยเดินทางมาเยือน	359	3.1931	0.3611		
เคยเดินทางมาเยือน	41	3.1664	0.9335		
				1.336	0.502

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้มาเยือนที่มีประเภทกลุ่มเดินทางต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของประเภทกลุ่มเดินทางกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาด้วยบริษัทนำเที่ยว เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2500 รองลงมาได้แก่กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน และกลุ่มครอบครัว โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.2473 3.1774 และ 3.1409 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 2.588$; $Sig = 0.053$) (ตารางที่ 12) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่คล้าย ๆ กัน ซึ่งจากการสังเกตพบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่จะเดินทางมาด้วยบริษัททัวร์/ผู้ประกอบการนำเที่ยวในลักษณะของการซื้อทัวร์หรือเหมาทัวร์มาอยู่กับกลุ่มครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนฝูง ซึ่งจะสอดคล้องกับประเภทของพาหนะที่ใช้ในการเดินทางซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เดินทางมาด้วยรถของบริษัททัวร์/ผู้ประกอบการนำเที่ยว ซึ่งการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวจะมีกำหนดการที่แน่นอน และมีระยะเวลาที่จำกัด ส่งผลให้ผู้มาเยือนได้ประกอบกิจกรรมในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจส่งผลให้มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันได้

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามประเภทกลุ่มเดินทาง

(n = 400)					
ประเภทกลุ่มเดินทาง	n	\bar{X}	SD	F	Sig
กลุ่มครอบครัว	37	3.1409	5.7443		
กลุ่มเพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน	271	3.1774	6.5151		
กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและครอบครัว	53	3.2473	8.0140		
เดินทางมาด้วยบริษัทนำเที่ยว	39	3.2500	7.0225		
				2.588	0.053

สมมติฐานข้อที่ 7 ผู้มาเยือนที่มีพาหนะที่ใช้ในการเดินทางต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของพาหนะที่ใช้ในการเดินทางกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยวเป็นพาหนะ เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2273 รองลงมาได้แก่รถเช่า/เหมารถมา และรถยนต์ส่วนตัว โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.2251 และ 3.1330 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 7.394$; $Sig = 0.001$) (ตารางที่ 13) จากการศึกษาพบว่าผู้มาเยือนที่เดินทางโดยรถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยวเห็นด้วยกับการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวมากกว่าผู้มาเยือนที่เดินทางโดยรถเช่า/เหมารถมา และรถยนต์ส่วนตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้มาเยือนเดินทางโดยรถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยวแสดงให้เห็นว่าผู้มาเยือนเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะของการซื้อทัวร์ร่วมกับบริษัทนำเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวจะมุ่งเน้นที่การตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนเป็นหลัก มุ่งเน้นที่ความสนุกสนานและความบันเทิง ตลอดจนความสะดวกสบายของผู้ที่ใช้บริการ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้มาเยือนที่ใช้บริการดังกล่าวมีทัศนคติหรือมีมุมมองต่อพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ้อมวางในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป ที่สามารถใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอภิวรรณ (2534) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า พาหนะในการเดินทางมีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

(n = 400)

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	n	\bar{X}	SD	F	Sig
รถยนต์ส่วนตัว	155	3.1330	6.2907		
รถเช่า/เหมารถมา	66	3.2251	6.7760		
รถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยว	179	3.2273	7.1702		
				7.394	0.001

และเมื่อนำค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาเปรียบเทียบตามช่วงชั้นการศึกษาเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe พบว่า (ตารางที่ 14)

1. กลุ่มตัวอย่างที่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.1330 มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางโดยการเช่ารถ/เหมารถมา มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2251 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.032

2. กลุ่มตัวอย่างที่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.1330 มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางโดยรถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2273 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.002

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรายคู่ (โดยวิธีของ Scheffe)

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	\bar{X}	SD	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่		
			รถยนต์ส่วนตัว	รถเช่า/เหมารถมา	รถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการ ^๑
รถยนต์ส่วนตัว	3.1330	6.2907		*	*
รถเช่า/เหมารถมา	3.2251	6.7760	*		
รถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการฯ	3.2273	7.1702	*		

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 8 ผู้มาเยือนที่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของจำนวนสมาชิกในกลุ่มกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในกลุ่ม 1 - 5 คน เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.1957 รองลงมาได้แก่จำนวนสมาชิก 11 - 15 คน 6 - 10 คน และมากกว่า 15 คน โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.1901 3.1894 และ 3.1771 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 0.040$; $Sig = 0.989$) (ตารางที่ 15) แสดงให้เห็นว่าขนาดกลุ่มของผู้มาเยือนไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนสมาชิกในกลุ่ม

(n = 400)					
จำนวนสมาชิกในกลุ่ม	n	\bar{X}	SD	F	Sig
1 - 5 คน	94	3.1957	6.0849		
6 - 10 คน	158	3.1894	7.6539		
11 - 15 คน	124	3.1901	6.0116		
มากกว่า 15 คน	24	3.1771	6.9812		
				0.040	0.989

สมมติฐานข้อที่ 9 ผู้มาเยือนที่มีระยะเวลาที่พักค้างต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของระยะเวลาที่พักค้างกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่พักค้างตั้งแต่ 2 คืนขึ้นไป เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2173 รองลงมาได้แก่พักค้าง 1 คืน โดยมี

ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.1999 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี t-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.279$; Sig = 0.426) (ตารางที่ 16) จากผลการศึกษาพบว่าผู้มาเยือนที่มีจำนวนวันพักค้างในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุ่มผางมาก (ตั้งแต่ 2 คืน ขึ้นไป) จะเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากกว่าผู้มาเยือนที่มีการพักค้างในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพียงแค่ 1 คืน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้มาเยือนที่มีเวลาอยู่ในพื้นที่มากจะมีโอกาสในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย ทำให้ได้สัมผัสกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุ่มผางอย่าง เช่น น้ำตก ถ้ำ ลำน้ำ ฯลฯ ซึ่งอาจทำให้ผู้มาเยือนมีความรู้สึกที่พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุ่มผางเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพพอที่จะสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวได้ด้วย ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความสวยงาม โดดเด่น และมีความดึงดูด สามารถเอื้อต่อการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำแนกตามระยะเวลาที่พักค้าง

ระยะเวลาที่พักค้าง	n	\bar{X}	SD	t	Sig
พักค้าง 1 คืน	253	3.1999	5.6572		
พักค้างตั้งแต่ 2 คืน ขึ้นไป	129	3.2173	5.6886		
				0.279	0.426

หมายเหตุ ผู้มาเยือนที่ไม่มีที่พักค้างจำนวน 18 คน ไม่สามารถนำมาคิดค่าทางสถิติได้

สมมติฐานข้อที่ 10 ผู้มาเยือนที่มีจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่กับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมปานกลาง เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2268 รองลงมาได้แก่ทำกิจกรรมมาก และทำกิจกรรมน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 3.2247 และ 3.1289 ตามลำดับ

และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี F-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 7.895$; $Sig = 0.000$) (ตารางที่ 17) จากการศึกษาพบว่าผู้มาเยือนที่ประกอบกิจกรรมในพื้นที่ในระดับปานกลางและมากจะเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากกว่าผู้มาเยือนที่ประกอบกิจกรรมน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้มาเยือนได้ประกอบกิจกรรมในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย เช่น การเล่นน้ำ ล่องแพ ตั้งแคมป์ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ฯลฯ ทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางและเล็งเห็นว่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ เอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวจากผู้มาเยือนได้ทุกเพศและทุกวัย

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจำแนกตามจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่

(n = 400)

จำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่	n	\bar{X}	SD	F	Sig
ทำกิจกรรมน้อย (1 - 4 กิจกรรม)	148	3.1289	6.2907		
ทำกิจกรรมปานกลาง (5 - 8 กิจกรรม)	211	3.2268	6.7760		
ทำกิจกรรมมาก (9 - 12 กิจกรรม)	41	3.2247	7.1702		
				7.895	0.000

และเมื่อนำค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มตัวอย่างจำแนกกิจกรรมที่ทำในพื้นที่มาเปรียบเทียบตามช่วงชั้นการศึกษาเป็นรายคู่โดยวิธีของ Scheffe พบว่า (ตารางที่ 18)

กลุ่มตัวอย่างที่ทำกิจกรรมน้อย (1 – 4 กิจกรรม) มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.1289 มีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำกิจกรรมปานกลาง (5 – 8 กิจกรรม) มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2268 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่เป็นรายคู่ (โดยวิธีของ Scheffe)

จำนวนกิจกรรม ที่ทำในพื้นที่	\bar{X}	SD	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่		
			น้อย	ปานกลาง	มาก
น้อย	3.1289	6.2907		*	
ปานกลาง	3.2268	6.7760	*		
มาก	3.2247	7.1702			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 11 ผู้มาเยือนที่มีความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยแบ่งกลุ่มศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้สูง เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเท่ากับ 3.2126 และ 3.1597 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยดังกล่าวโดยวิธี t-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.904$; $Sig = 0.030$) (ตารางที่ 19) จากการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในระดับสูงจะเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามากกว่าผู้มาเยือนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากความคิดเห็นไม่ได้มีผลมาจากปัจจัยด้านความรู้เพียงอย่างเดียว แต่อาจเป็นผลมาจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ตลอดจนความคิดเห็นของบุคคลจะเป็นความรู้สึกรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีส่วนสำคัญมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ควบคู่ไปกับความรู้สึกรับรู้ของแต่ละบุคคลซึ่งจะมีความแตกต่างกันไป

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

(n = 400)

ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	n	\bar{X}	SD	t	Sig
ระดับความรู้สูง (11 – 16 คะแนน)	232	3.2126	7.0387		
ระดับความรู้ต่ำ (1 – 10 คะแนน)	168	3.1597	6.2646		
				0.904	0.030

จากผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 11 สมมติฐาน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 20 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน

ตัวแปรที่ทำการศึกษา	t	F	Sig
อายุ	-	1.451	0.228
ระดับการศึกษา	-	1.222	0.301
รายได้	-	0.157	0.925
ที่อยู่ปัจจุบัน	-	2.228	0.109
ประสบการณ์ในการมาเยือน	1.336	-	0.502
ประเภทกลุ่มเดินทาง	-	2.588	0.053
พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	-	7.394***	0.001
จำนวนสมาชิกในกลุ่ม	-	0.040	0.989
ระยะเวลาที่พักค้าง	0.279	-	0.426
จำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่	-	7.895***	0.000
ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	0.904*	-	0.030

หมายเหตุ

- * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- ** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01
- *** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.001

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยมีพื้นที่ศึกษาคือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่มีลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้มาเยือนที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.5 มีอายุเฉลี่ย 31 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.3 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 19,705.48 บาท ส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยปัจจุบันอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 51.0 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง คิดเป็นร้อยละ 89.8 โดยส่วนใหญ่มักจะเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 67.8 ซึ่งนิยมเดินทางโดยรถของรีสอร์ท/ผู้ประกอบการนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเฉลี่ย 9.15 คน ผู้มาเยือนส่วนใหญ่พักค้างในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 63.3 โดยผู้มาเยือนเกือบทั้งหมดมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางเพื่อพิสูจน์ความงดงามและยิ่งใหญ่ของน้ำตกทีลอซูมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.8 โดยผู้มาเยือนรับรู้ข้อมูลของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางจากเพื่อนฝูง/คนรู้จักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.8 โดยกิจกรรมที่ผู้มาเยือนเกือบทั้งหมดทำในพื้นที่มากที่สุดคือการเที่ยวชมน้ำตก/เล่นน้ำตก คิดเป็นร้อยละ 98.8 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางในระดับที่พอใจ คิดเป็นร้อยละ 55.8 และมีความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 58.0

ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.191 กล่าวคือ ผู้มาเยือน

เห็นด้วยกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในระดับปานกลาง สามารถแยกอธิบายได้ดังนี้ ผู้มาเยือนมีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.128 มีความคิดเห็นต่อแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.870 มีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 2.365 และมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมต่อการเปิดรองรับการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.020

ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้มาเยือนมีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก แตกต่างกันได้แก่ พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง จำนวนกิจกรรมที่ทำในพื้นที่ และความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ส่วนอายุ ระดับการศึกษา รายได้ที่อยู่ปัจจุบัน ประสบการณ์ในการมาเยือน ประเภทกลุ่มเดินทาง จำนวนสมาชิกในกลุ่ม ระยะเวลาที่พักค้าง เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาในส่วนของคุณลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน ซึ่งพบว่าผู้มาเยือนมีความหลากหลายทั้งในเรื่องของอายุ และอาชีพ ดังนั้นในด้านการจัดการผู้มาเยือนจึงควรที่จะคำนึงถึงผู้มาเยือนในทุก ๆ กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการจัดการในการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมากกับผู้มาเยือนที่อยู่ในวัยเด็ก นอกเหนือจากการควบคุมในส่วนของคุณลักษณะแล้ว การควบคุมดูแลอย่างทั่วถึงของเจ้าหน้าที่ก็เป็นสิ่งจำเป็นมากเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้มาเยือนที่อยู่ในวัยเด็กซึ่งอาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ควรมีการกั้นบริเวณที่มีความอันตรายเนื่องจากน้ำเย็นและลื่น ซึ่งเมื่อเด็กเล็กลงไปเล่นน้ำอาจทำให้เกิดเป็นตะคริวและจมน้ำได้ นอกจากนี้ในส่วนของการสื่อความหมายธรรมชาติในพื้นที่ทั้งการสื่อโดยใช้คน และการใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น ป้าย หรือนิทรรศการต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากเช่นเดียวกัน เพราะจะมีส่วนสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของผู้มาเยือน ตลอดจนเป็นการควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งในการพิจารณาเลือกวิธีที่ใช้ในการสื่อความหมายก็ควรที่จะเลือกวิธีที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ทั้งนี้ถึงแม้ว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่จะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีถึงร้อยละ 70.3 แต่การ

พิจารณาเลือกใช้วิธีการสื่อความหมาย ตลอดจนถ้อยคำหรือตัวหนังสือที่ใช้ในการสื่อความหมายก็ควรที่จะพิจารณาให้ผู้มาเยือนทุกกลุ่มสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเช่นเดียวกัน ไม่ควรใช้เนื้อหาที่มีความซับซ้อน

2. จากผลการศึกษาในส่วนของรูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือน ซึ่งพบว่าผู้มาเยือนส่วนใหญ่เดินทางมากับรถของรีสอร์ทหรือผู้ประกอบการนำเที่ยว แสดงให้เห็นว่าลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของผู้มาเยือนส่วนใหญ่จะติดต่อผ่านทางผู้ประกอบการนำเที่ยวที่มีอยู่มากมายในบริเวณโดยรอบอำเภออุ้มผาง ดังนั้นไกด์หรือหัวหน้าทัวร์ที่มีหน้าที่นำผู้มาเยือนเข้ามายังพื้นที่จึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากกับผู้มาเยือนส่วนใหญ่ ดังนั้นในการจัดการผู้มาเยือนจึงควรที่จะให้ไกด์หรือหัวหน้าทัวร์เข้ามามีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ ควบคุมดูแลผู้มาเยือน ตลอดจนเน้นย้ำถึงกฎระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการเข้าใช้พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้ผู้มาเยือนที่เดินทางมากับคณะทัวร์ได้รับทราบและทำความเข้าใจร่วมกัน ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนอยู่ภายใต้กฎระเบียบของพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง

3. จากผลการศึกษาในส่วนของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในด้านสภาพทั่วไปของพื้นที่ ซึ่งพบว่าผู้มาเยือนเห็นด้วยในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในพื้นที่คือปัญหาด้านความสะอาดและความพอเพียงของห้องน้ำหรือห้องสุขา ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างเร่งด่วน ทางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลบริเวณห้องน้ำ/ห้องสุขาให้อยู่ในสภาพที่ดี มีความสะอาด มีน้ำใช้พอเพียงอยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากห้องอาบน้ำหรือห้องสุขาเป็นสาธารณูปโภคพื้นฐานซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้มาเยือนทุกกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลอย่างมากต่อความรู้สึกที่มีต่อพื้นที่ อาจทำให้ผู้มาเยือนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง นอกจากนั้นผลการศึกษาในด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวก็แสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเพื่อการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดผลกระทบที่ผู้มาเยือนสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งอาจเกิดมาจากการใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานาน เช่น ดินพังทลาย หรือร่องรอยรากไม้โผล่ แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมทำลายของผู้มาเยือนบางกลุ่ม เช่น ร่องรอยการขีดเขียนต้นไม้ ซึ่งผลกระทบเหล่านี้สามารถควบคุมได้โดยเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรที่จะเพิ่มความเข้มงวดกวดขันในการช่วยกันดูแลและควบคุมผู้มาเยือนให้ปฏิบัติตนภายใต้กฎระเบียบของพื้นที่ ซึ่งจากผลการศึกษา

ด้านแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยวก็พบว่าผู้มาเยือนไม่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ลดความเข้มงวดลง ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขาดความเข้มงวดในการปฏิบัติงานอย่างมาก ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงควรใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดหรือใช้บทลงโทษตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดในกรณีที่ผู้มาเยือนฝ่าฝืนกฎ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้มาเยือนที่กระทำผิดหลายจำและเกรงกลัวเพื่อที่จะไม่ได้มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนอีก

4. จากผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยที่แตกต่างกันของผู้มาเยือนกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการให้ความรู้กับผู้มาเยือนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการผู้มาเยือน ทั้งนี้เนื่องจากผู้มาเยือนโดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าว่าเป็นพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ซึ่งการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสำคัญในการประกาศจัดตั้งพื้นที่ ตลอดจนวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ้อมผางจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะสามารถทำให้ผู้มาเยือนมีความเข้าใจที่ตรงกัน ตลอดจนเป็นการสร้างจิตสำนึกและความเคารพในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งการให้ความรู้ดังกล่าวอาจใช้ลักษณะการฉายวิดีโอให้กับผู้มาเยือน เนื่องจากสามารถดึงดูดความสนใจและผู้มาเยือนสามารถใช้ประโยชน์ได้พร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมาก

5. การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้มาเยือนที่มีต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ้อมผางเท่านั้น ซึ่งอาจนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ้อมผางเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งอื่น หรือนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยรวมได้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาให้ครอบคลุมทุก ๆ กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เช่น ธุรกิจนำเที่ยวที่อยู่โดยรอบ หรือชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอาจได้ข้อมูลที่มีความแตกต่างกัน เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจในการกำหนดมาตรการด้านการท่องเที่ยวให้ชัดเจน นอกเหนือจากนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งอื่นที่มีการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันมีถึง 22 แห่ง โดยหัวข้อของงานวิจัยควรมุ่งเน้นที่การศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นที่การศึกษาในระยะยาว เพื่อเป็นการติดตามและตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทั้งนี้

เนื่องจากผลกระทบเมื่อเกิดขึ้นแล้วปราศจากการควบคุมอาจส่งผลให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงกับพื้นที่ ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟูสภาพที่ยาวนาน มีการศึกษาความคิดเห็นต่อการเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมในทุก ๆ กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับ การเปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น ราษฎรในชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่มีความแตกต่างและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2527. จิตวิทยาสังคม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

กรมการฝึกหัดครู. 2533. “การท่องเที่ยว”. ตำรา-เอกสารทางวิชาการ ฉบับที่ 30. ภาคพัฒนา ตำราและเอกสาร หน่วยศึกษานิเทศก์.

กรมป่าไม้. 2548. ข้อมูลพื้นที่ป่าธรรมชาติ สวนป่า ป่าที่ฟื้นฟูตามสภาพธรรมชาติ และพื้นที่ที่ไม่ใช่ป่า ปี พ.ศ. 2543. สถิติการป่าไม้ ปี 2546. แหล่งที่มา <http://www.forest.go.th/stat/stat46/TAB2.pdf>. 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2548.

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. จำนวนผู้เข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2544 – 2546. สถิติการป่าไม้ ปี พ.ศ. 2546. แหล่งที่มา <http://www.dnp.go.th/stat/stat46/TAB10.pdf>. 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2548.

กอบชัย ทวีสุขเสถียร. 2545. ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างกรมป่าไม้ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2529. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

กฤษณพงษ์ สุใจคำ. 2543. ความคิดเห็นของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ต่อรูปแบบการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

คณะวนศาสตร์. 2530. รายงาน การประเมินสถานภาพอุทยานแห่งชาติ พื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า และพื้นที่คุ้มครองอื่นๆ ในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- _____. 2547. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิเคราะห์บทบาทการดำเนินงานตามแผนแม่บท อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ผ่านมา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- คำเขียว แหวนวงสด. 2540. ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานวิชาการเลี้ยงสัตว์ระดับแขวงที่มีต่อวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในภาคเหนือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จเร ชันดี. 2546. ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อกฎระเบียบด้านป่าไม้ที่เกี่ยวกับการนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ณ ด่านป่าไม้กรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิรนุช ศิริรัตน์พิริยะ. 2534. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแนวนโยบายของรัฐให้เอกชนรับสัมปทานพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรัญ สำราญสุข. 2546. ความคิดเห็นของประชาชนตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ ต่อการแก้ไขปัญหาหน้าแล้ง และการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ของจังหวัดสมุทรปราการ : ศึกษากรณีประชาชนตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. 2542. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชวลิต สถิตพานิช. 2546. ภาวะผู้นำตามความคิดเห็นและความคาดหวังของพนักงาน : ศึกษากรณีพนักงานฝ่ายธุรกิจต่างประเทศ ธนาคารศรีนคร จำกัด สาขาสวนมะลิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาติชาย โทสินธิติ. 2529. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการจัดตั้งสถานกาลีโนในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยณรงค์ คุณคิม. 2544. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดร.ชนันท์ เอ็มพันธุ์. 2546. เอกสารประกอบการสอนวิชา (308511) หลักนันทนาการและการท่องเที่ยวธรรมชาติ. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ศุ่ย ชุมสาย. มล. 2518. หลักวิชาการท่องเที่ยว. สำนักพิมพ์แพรววิทยา, กรุงเทพฯ.

ธนาชัย สวดยาน. 2546. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธวัชชัย สันติสุข และ เต็ม สมิตินันท์. 2538. การอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศไทยในแง่การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ. ห้างหุ้นส่วนจำกัดชุดิมาการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

นงนุช วรรณิ. 2546. การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลบางแสน. ปัญหาพิเศษ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

นพวงษ์ พิรุณ. 2527. “การท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อม”. จุลสารการท่องเที่ยว. 4(สิงหาคม 2527) : 48.

นิคม จารุมณี. 2536. การท่องเที่ยวและการจัดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. โรงพิมพ์การศาสนา, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต น้อยนาโย. 2545. การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามของเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรีชา รตนภรณ์. 2546. ความคิดเห็นของนักทัศนศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรีชา แดงโรจน์. 2544. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. บริษัท ไฟว์แอนด์โฟร์พริ้นติ้ง จำกัด, กรุงเทพฯ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พวงค์ ภัตตวิรุพห์. 2543. กฎหมายว่าด้วยการป่าไม้. บริษัท อนิเมทพริ้นท์แอนด์ดีไซน์ จำกัด, กรุงเทพฯ.

พันพิพา โนมประดิษฐ์. 2530. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มนัส สุวรรณ. 2530. จุลสารสถานะแวดล้อม. 6(6).

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545. เอกสารการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ

รองศาสตราจารย์วรรณ วลัยวานิช. 2546. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

รองศาสตราจารย์ศิริ สามสุโพธิ์. 2543. สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, กรุงเทพฯ.

ร่วมเย็น ธงสืบสอง. 2545. ความคิดเห็นที่มีต่อชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลแม่กิ๊ ของราษฎรรอบแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเวียงหล้า ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ลาวัญย์ มนต์ไทรเวศย์. 2528. ความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับสิทธิทำกิน ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณี : เขตป่าวังเพลิง - ม่วงค่อม - ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรพันธ์ ภูผา. 2543. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิต การเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรณ วรชวานิช. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ
- วราวรรณ ธนะกิจรุ่งเรือง. 2546. ความคิดเห็นของข้าราชการกรมป่าไม้ที่มีต่อการใช้ระบบสารสนเทศของกรมป่าไม้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วษรัตน์ นันทเสน. 2546. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความพร้อมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีสุรางค์ ทินะกุล. สมจิตต์ รัตนอุดมโชค. ทรงศักดิ์ นิธิปริษา. สมศักดิ์ เทศสวัสดิ์วงศ์ และ เวชชัย สังข์สาย. 2542. การคิดและการตัดสินใจโครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา. เว็บไซต์เอนดูเคชั่น, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2535. การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จำรัส ดั่งสุวรรณ และ ฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. 2522. จิตวิทยาสังคม. ชัยศิริการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. รายงานการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ, กรุงเทพฯ.

- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. 2540. การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าในประเทศไทย. ภาควิชาภูมิศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุจารี จันทรสุข. 2541. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนที่เคย
ย้ายถิ่นและไม่เคยย้ายถิ่น ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญา
โท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุดาราศ สุฉายา. 2531. สัตว์ป่าเมืองไทยก่อนจะเหลือเพียงความทรงจำ. ชีระการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต. 2545. เอกสารประกอบการสอนวิชา (308531) การจัดการพื้นที่อนุรักษ์.
ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุวรรณ เอี่ยมสุขประเสริฐ. 2545. ความคิดเห็นของราษฎรเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้แบบชุมชนมี
ส่วนร่วมในพื้นที่ป่าโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า. (มปป). การดำเนินงานของสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์
ป่า และพันธุ์พืช. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- ส่วนอุทยานแห่งชาติ. 2539. รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง อุทยานแห่งชาติกับนันทนาการและ
การท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรที่ยั่งยืน. สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- _____. 2543. ข้อมูลพื้นฐานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในประเทศไทย. สำนักอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า. 2542. ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,
กรุงเทพฯ.

อภิวรรณ เกียงขวา. 2534. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักรวมที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฤทธิรงค์ แก่นจันทร์. 2543. **ความคิดเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในจังหวัดสมุทรสาคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสกสรรค์ ขวณิชย์. 2536. **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว.** ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2536.

เสรี วังสีไพจิตร. 2534. **จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง.** วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, กรุงเทพฯ.

Oskamp. S. 1977. **Attitude and Opinion.** Prentice-Hall., New Jersey.

Remmers, H.H. H.L. Gage and J.F.Rummel. 1965. **Practical Introduction to Measurement and Evaluation.** 2nd ed. Harper & Row, New York.

Traindis, H.C., 1971. **Attitude and Attitude Change.** John Wiley and Sons Inc., New York.

Webster, M. 1966. **New world Dictionary.** Compact School World Publishing, New York.

Yamane, T. 1973. **Statistics ; an Introduction Analysis.** 3d ed., Harper International ed., Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

--	--	--

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า :
กรณีศึกษา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

😊 คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลในการวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือนที่มีลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร รูปแบบและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ **คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด** และผู้วิจัยขอรับรองว่า **ข้อมูลต่างๆ ที่ท่านตอบในแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อตัวท่านหรือบุคคลใดๆ**

แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งสิ้น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ (...) ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี พร้อมทั้งขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย : นายสรณ ลพสุนทร

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพหลัก

นักเรียน / นักศึกษา

รับราชการ

พนักงานรัฐวิสาหกิจ

พนักงานบริษัทเอกชน

กิจการส่วนตัว

พ่อค้า / นักธุรกิจ

เกษตรกร

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน (ประมาณ).....บาท/เดือน

(กรณีนักเรียน / นักศึกษา ให้ใช้ค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่ได้รับจากผู้ปกครองเป็นรายได้)

6. ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่ในจังหวัด.....

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยว

1. ท่านเคยเดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผางมาก่อนหรือไม่

ไม่เคย

เคย.....ครั้ง (ไม่รวมครั้งนี้)

2. ประเภทของกลุ่มที่ร่วมเดินทางในครั้งนี้

เดินทางคนเดียว

กลุ่มครอบครัว

กลุ่มเพื่อนฝูง / เพื่อนร่วมงาน

กลุ่มผสมระหว่างเพื่อนและครอบครัว

เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเข้ามายังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง

รถยนต์ส่วนตัว

รถเช่า / เหมารถมา

รถของรีสอร์ท / ผู้ประกอบการนำเที่ยว

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางในครั้งนี้.....คน
5. ระยะเวลาที่พักผ่อนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง
- ไม่มีการพักผ่อน
- พักค้าง จำนวน.....คืน
6. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาเขื่อนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางในครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เพื่อพิสูจน์ความงดงามและยิ่งใหญ่ของน้ำตกทีลอซู
- เพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมในเมืองเข้ามาสู่พื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติ
- เพื่อมีโอกาสได้พบเห็นสัตว์ป่าในสภาพพื้นที่ธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์
- เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ / สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
- เพื่อเป็นการทดสอบสมรรถภาพของร่างกาย / ฝึกความอดทน
- เพื่อการได้ผจญภัย / ได้รับประสบการณ์ที่ตื่นเต้น / ทำทาย
- เพื่อใช้เวลาว่างร่วมกับญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง หรือคนใกล้ชิด
- เพื่อการศึกษาวิจัย / ภาระหน้าที่การงาน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ท่านได้รับรู้ข้อมูลของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- โทรทัศน์
- นิตยสารการท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- Internet
- วิทยุ
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- เพื่อนฝูง / คนรู้จัก
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. กิจกรรมที่ทำในพื้นที่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เที่ยวชมน้ำตก / เล่นน้ำตก
- เดินป่าศึกษาธรรมชาติ
- กางเต็นท์พักแรม / ตั้งแคมป์
- ถ่ายรูป / ถ่ายวิดีโอ
- ชมทิวทัศน์ / ชมพระอาทิตย์ขึ้น/ตก
- ปิกนิก / รับประทานอาหาร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- พายเรือ / ล่องเรือ / ล่องแพ / ล่องแก่ง
- ดูนก / ส่องสัตว์
- พักผ่อนกับธรรมชาติ
- เที่ยวชมถ้ำ / ศึกษาธรณีวิทยา
- ดูดาว / ท้องฟ้า
- ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น
9. ในการเดินทางมาเขื่อนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางของท่านในครั้งนี้ ท่านมีความพึงพอใจเพียงใด
- พอใจมาก
- พอใจ
- เฉย ๆ
- ไม่พอใจ
- ไม่พอใจอย่างมาก เนื่องจาก.....

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ข้อความต่อไปนี้ “ถูก” หรือ “ผิด” ตามความคิดของท่าน

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่อนุรักษ์รูปแบบหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวโดยตรง		
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยตรงคือ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช		
3. การนำสุนัขหรือสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เข้ามาในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นสิ่งที่ไม่ควรให้กระทำ		
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยพลอดภัย เพื่อที่สัตว์ป่าในพื้นที่ดังกล่าวจะได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติและมีโอกาสกระจายจำนวนออกไปในพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า		
5. การเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวิจัย หรือเพื่อการท่องเที่ยว ผู้ที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์จะต้องทำหนังสือเพื่อขออนุญาตต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบทุกครั้ง		
6. การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติแต่อย่างใด		
7. เมื่อมองในแง่ของกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดแย้งต่อกฎหมาย		
8. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ได้มีอำนาจโดยตรงในการสั่งให้นักท่องเที่ยวที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบออกจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้		
9. พื้นที่ที่เหมาะสมที่จะจัดตั้งให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องเป็นพื้นที่ที่มีสัตว์ป่าชุกชุมและหายาก และเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางธรรมชาติโดดเด่นที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ / การท่องเที่ยว		
10. ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามไม่ให้พนักงานหรือบุคคลใดกระทำการอันใดที่จะก่อให้เกิดเสียงดังรบกวนต่อผู้อื่นและสัตว์ป่า เช่น เล่นดนตรี		
11. พื้นที่ที่จะประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ในกรรมสิทธิ์ครอบครองของบุคคลใดที่ไม่ใช่ของภาครัฐ		
12. พื้นที่ธรรมชาติที่ถูกประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะเป็นพื้นที่ที่ถูกคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535		
13. ในการเดินทางเข้าไปยังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยสามารถทำการเก็บตัวอย่าง พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่		
14. การนำสัตว์ป่าจากภายนอกเข้าไปปล่อยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเป็นการช่วยในการขยายพันธุ์และอนุรักษ์สัตว์ป่าชนิดนั้น ๆ อีกทางหนึ่งด้วย		

ข้อความ	ถูก	ผิด
15. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สามารถดำเนินการปิดพื้นที่ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์ใดๆ ได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย		
16. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยต่างก็เป็นพื้นที่อนุรักษ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดการที่ไม่แตกต่างกัน		

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นและมีความสวยงาม เช่น น้ำตกทีลอซู ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะเข้ามาเยี่ยมชม					
2. สภาพป่าไม้และพืชพรรณโดยรอบบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก					
3. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี					
4. สถานที่พักผ่อนบริเวณที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางและบริเวณใกล้เคียงมีเพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก					
5. เส้นทางถนนเข้าสู่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความเสื่อมโทรม การเดินทางเข้าถึงทำได้ยากลำบาก					
6. ห้องอาบน้ำ / ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่พักแรมภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
7. ห้องอาบน้ำ / ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความสะอาด และมีปริมาณน้ำใช้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
8. ร้านค้า / ร้านอาหาร สำหรับบริการนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
9. รูปแบบของการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในเรื่องของการศึกษาธรรมชาติเป็นหลัก เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10. นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และควรมีทักษะในเรื่องของวัฒนธรรมวังถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่และสัตว์ป่า					
11. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรลดความเข้มงวดในเรื่องของการบังคับใช้กฎระเบียบจากเจ้าหน้าที่ เช่น เรื่องการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่พึงพอใจ					
12. การเก็บค่าบริการทางการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เช่น ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าเขต หรือค่าธรรมเนียมในการกางเต็นท์ อยู่ในระดับที่เหมาะสมดีแล้ว					
13. การท่องเที่ยวแบบมวล / การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะจำนวนมาก (Mass Tourism) เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เนื่องจากสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่ได้เป็นจำนวนมากในคราวเดียวกัน					
14. ควรมีการควบคุมจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอย่างเข้มงวด เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบาง เกิดผลกระทบได้ง่าย					
15. ควรจัดรูปแบบของการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้มีรูปแบบเดียวกันกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ					
16. ควรมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้ชัดเจน เพื่อที่จะเป็นการจำกัดขอบเขตของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และเป็นการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ถูกรบกวนมากเกินไป					
17. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้มีความรู้และทักษะในการสื่อความหมายเพื่อสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ					
18. ควรมีการศึกษาและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอย่างเร่งด่วน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและการจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว					
19. การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ร่องรอยการขีดเขียนต้นไม้ หรือขยะในบริเวณต่างๆ					

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	พียงเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
20. การเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี					
21. การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง อาจส่งผลให้สัตว์ป่าเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการคุ้ยถังขยะ หรือขโมยของจากนักท่องเที่ยว เป็นต้น					
22. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางสามารถรับรู้ได้ถึงผลกระทบจากนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น เสียงดังรบกวน					
23. การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป					
24. การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางถือเป็นการคุกคามต่อสัตว์ป่า และถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จนในที่สุดอาจส่งผลให้เกิดการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าบางชนิด					
25. การเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐต้องการรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ					
26. เมื่อไม่สามารถที่จะควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวได้ ก็สมควรที่จะไม่ให้เปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นสถานที่ท่องเที่ยว					
27. เมื่อพิจารณาจากหลักการและกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเพื่อการท่องเที่ยวถือเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดกับหลักการและกฎหมาย ดังนั้นจึงไม่สมควรที่จะส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง					
28. เมื่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักการและกฎหมาย ดังนั้นควรพิจารณาปรับเปลี่ยนพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบอื่น เช่น อุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวได้โดยตรง					
29. ไม่ควรเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางต่อไป					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 😊

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ ข.1 ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) ของคำถามความคิดเห็นต่อการ
ท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน

ความคิดเห็น	Alpha if Item Delete
1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นและมีความสวยงาม เช่น น้ำตกทีลอซู ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่จะเข้ามาเยี่ยมชม	.7762
2) สภาพป่าไม้และพืชพรรณโดยรอบบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก	.7737
3) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี	.7895
4) สถานที่พักผ่อนบริเวณที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางและบริเวณใกล้เคียงมีเพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก	.7824
5) เส้นทางถนนเข้าสู่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความเสื่อมโทรม การเดินทางเข้าถึงทำได้ยากลำบาก	.7703
6) ห้องอาบน้ำ / ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่พักผ่อนภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	.7787
7) ห้องอาบน้ำ / ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีความสะอาด และมีปริมาณน้ำใช้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	.7662
8) ร้านค้า / ร้านอาหาร สำหรับบริการนักท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	.7697
9) รูปแบบของการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในเรื่องของการศึกษาธรรมชาติเป็นหลัก เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	.7659
10) นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และควรมีทักษะในเรื่องของความระมัดระวังถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่และสัตว์ป่า	.7762

ตารางผนวกที่ ข.1 (ต่อ)

ความคิดเห็น	Alpha if Item Delete
11) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ควรลดความเข้มงวดในเรื่องของการบังคับใช้กฎระเบียบจากเจ้าหน้าที่ เช่น เรื่องการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่พึงพอใจ	.7647
12) การเก็บค่าบริการทางการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เช่น ค่าธรรมเนียมผ่านเข้าเขต หรือค่าธรรมเนียมในการกางเต็นท์ อยู่ในระดับที่เหมาะสมดีแล้ว	.7768
13) การท่องเที่ยวแบบมวล / การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะจำนวนมาก (Mass Tourism) เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เนื่องจากสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่ได้เป็นจำนวนมากในคราวเดียวกัน	.7768
14) ควรมีการควบคุมจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอย่างเข้มงวด เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบาง เกิดผลกระทบได้ง่าย	.7711
15) ควรจัดรูปแบบของการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้มีรูปแบบเดียวกันกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	.7609
16) ควรมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้ชัดเจน เพื่อที่จะเป็นการจำกัดขอบเขตของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและเป็นการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ถูกรบกวนมากเกินไป	.7694
17) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางให้มีความรู้และทักษะในการสื่อความหมายเพื่อสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	.7688
18) ควรมีการศึกษาและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางอย่างเร่งด่วน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและการจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	.7737

ตารางผนวกที่ ข.1 (ต่อ)

ความคิดเห็น	Alpha if Item Delete
19) การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ร่องรอยการขีดเขียนต้นไม้ หรือ ขยะในบริเวณต่าง ๆ	.7681
20) การเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง เป็นธุรกิจที่ สามารถสร้างรายได้ให้กับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง และเป็นการกระจาย รายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี	.7675
21) การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง อาจ ส่งผลให้สัตว์ป่าเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการคุ้ยถ้ำ ขยะ หรือขโมยของจากนักท่องเที่ยว เป็นต้น	.7687
22) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางสามารถรับรู้ได้ ถึงผลกระทบจากนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น เสียงดังรบกวน	.7741
23) การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนใน ท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป	.7651
24) การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางถือเป็นการ การคุกคามต่อสัตว์ป่า และถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จนในที่สุดอาจส่งผล ให้เกิดการสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าบางชนิด	.7625
25) การเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นผลมาจากการที่ ภาครัฐต้องการรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการพิจารณา ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ	.7663
26) เมื่อไม่สามารถที่จะควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวและการใช้ประโยชน์ของ นักท่องเที่ยวได้ ก็สมควรที่จะไม่ให้เปิดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็น สถานที่ท่องเที่ยว	.7842
27) เมื่อพิจารณาจากหลักการและกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ ป่าอุ้มผางเพื่อการท่องเที่ยวถือเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดกับหลักการและ กฎหมาย ดังนั้นจึงไม่สมควรที่จะส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง	.7692

ตารางผนวกที่ ข.1 (ต่อ)

ความคิดเห็น	Alpha if Item Delete
28) เมื่อการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักการ และกฎหมาย ดังนั้นควรพิจารณาปรับเปลี่ยนพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุ้มผางให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบอื่น เช่น อุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็น พื้นที่อนุรักษ์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวได้โดยตรง	.7721
29) ไม่ควรเปิดให้มีการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางต่อไป	.7970

หมายเหตุ N of Cases = 30; N of Items = 29, Reliability Coefficients (Alpha) = 0.7798

ภาคผนวก ค

ค่าความยากของคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ตารางผนวกที่ ค.1 ค่าความยากง่ายของคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ข้อความ	ค่า P	ค่าความยาก
1. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่อนุรักษ์รูปแบบหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรองรับด้านการท่องเที่ยวโดยตรง	0.62	ค่อนข้างยาก
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยตรงคือ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	0.11	ยากเกินไป
3. การนำสุนัขหรือสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เข้ามาในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นสิ่งที่อนุโลมให้กระทำได้	0.81	ง่ายเกินไป
4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อที่สัตว์ป่าในพื้นที่ดังกล่าวจะได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติและมีโอกาสกระจายจำนวนออกไปในพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	0.95	ง่ายเกินไป
5. การเข้าไปใช้ประโยชน์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวิจัย หรือเพื่อการท่องเที่ยว ผู้ที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์จะต้องทำหนังสือเพื่อขออนุญาตต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบทุกครั้ง	0.84	ง่ายเกินไป
6. การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติแต่อย่างใด	0.69	ค่อนข้างง่าย
7. เมื่อมองในแง่ของกฎหมาย การใช้ประโยชน์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์ที่ขัดแย้งต่อกฎหมาย	0.49	ค่อนข้างยาก
8. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ไม่ได้มีอำนาจโดยตรงในการสั่งให้นักท่องเที่ยวที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบออกจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้	0.68	ค่อนข้างง่าย
9. พื้นที่ที่เหมาะสมที่จะจัดตั้งให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องเป็นพื้นที่ที่มีสัตว์ป่าชุกชุมและหายาก และเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางธรรมชาติโดดเด่นที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ / การท่องเที่ยว	0.45	ค่อนข้างยาก
10. ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามไม่ให้นักท่องเที่ยวหรือนุคคลใดกระทำการอันใดที่จะก่อให้เกิดเสียงดังรบกวนต่อผู้อื่นและสัตว์ป่า เช่น เล่นดนตรี	0.90	ง่ายเกินไป
11. พื้นที่ที่จะประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ในกรรมสิทธิ์ครอบครองของบุคคลใดที่ไม่ใช่ของภาครัฐ	0.75	ค่อนข้างง่าย
12. พื้นที่ธรรมชาติที่ถูกประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะเป็นพื้นที่ที่ถูกคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535	0.89	ง่ายเกินไป

ตารางผนวกที่ ค.1 (ต่อ)

ข้อความ	ค่า P	ค่าความยาก
13. ในการเดินทางเข้าไปยังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยสามารถทำการเก็บตัวอย่าง พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่	0.87	ง่ายเกินไป
14. การนำสัตว์ป่าจากภายนอกเข้าไปปล่อยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากเป็นการช่วยในการขยายพันธุ์และอนุรักษ์สัตว์ป่าชนิดนั้น ๆ อีกทางหนึ่งด้วย	0.71	ค่อนข้างง่าย
15. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สามารถดำเนินการปิดพื้นที่ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย	0.67	ค่อนข้างง่าย
16. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยต่างก็เป็นพื้นที่อนุรักษ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดการที่ไม่แตกต่างกัน	0.34	ค่อนข้างยาก

หมายเหตุ N of Cases = 30 ; N of Items = 16

สำหรับค่าความยาก (difficulty) โดยรวมของคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของผู้มาเยือน มีค่าความยากเฉลี่ยเท่ากับ 0.63 กล่าวคือ ค่อนข้างง่าย

ภาคผนวก ง

สภาพปัจจุบันของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก

ภาพผนวกที่ 1 สภาพทั่วไปของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู๋มผาง จังหวัดตาก

ภาพผนวกที่ 2 ผลกระทบจากการการท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู๋มผาง จังหวัดตาก

ภาพผนวกที่ 3 การใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก

ภาพผนวกที่ 4 การฝ่าฝืนกฎระเบียบของผู้มาเยือนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก

ภาพผนวกที่ 5 ความเสื่อมโทรมของห้องน้ำ / ห้องสุขา บริเวณพื้นที่พักแรมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มผาง จังหวัดตาก